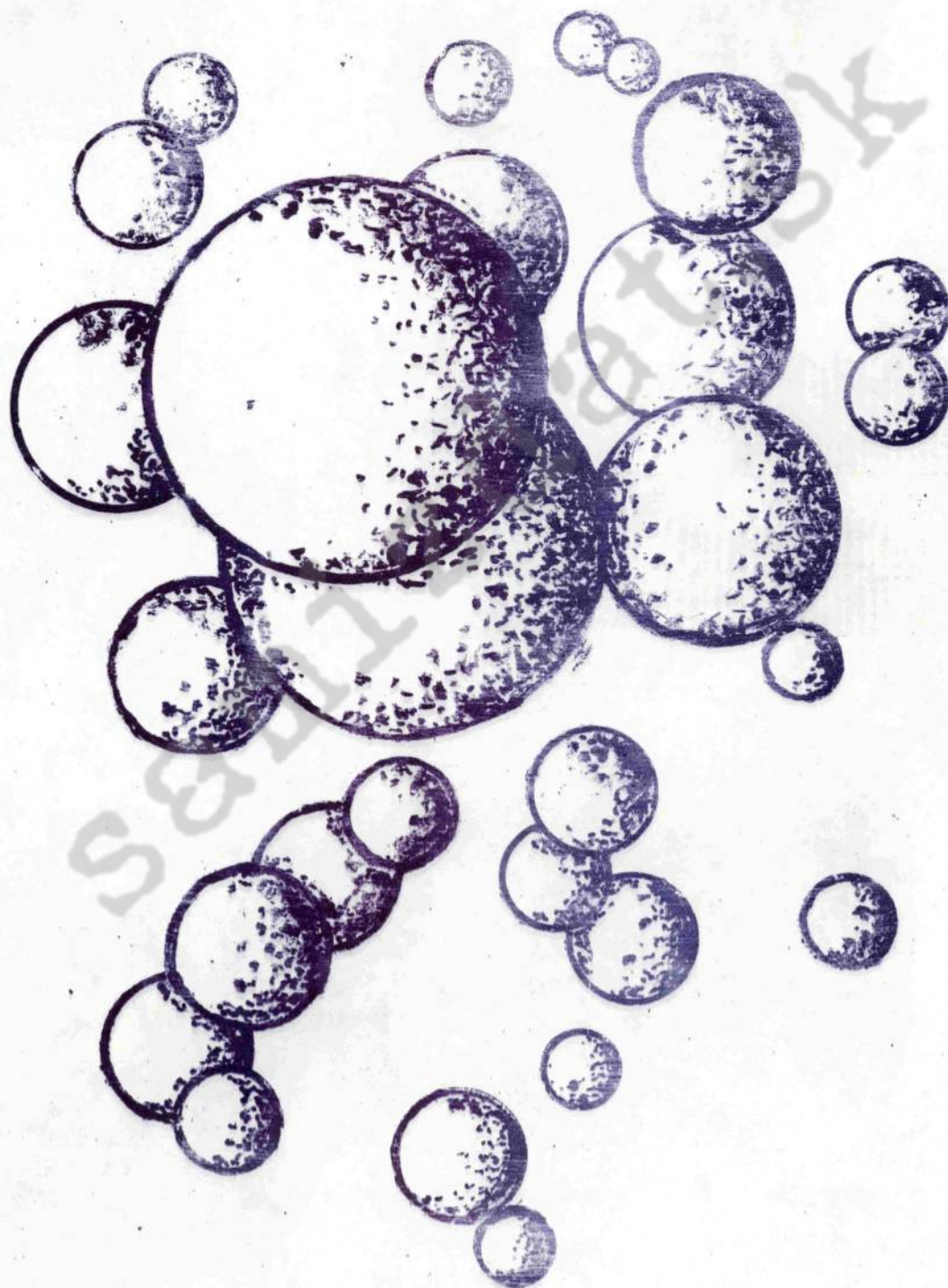

7. 1986 121 **RODINNÉ
SPOLOČENSTVO**

Boh vás povolal do svojho kráľovstva

(1986-1987)

O b s a h

1. Modlitba oddanosti	1
2. Sila nádeje	2
3. Povolanie k svätosti	3
4. Mária v svetle znamení doby	6
5. O zasvätení rodín Panne Márii	11
6. Úvahy o duchovnom živote na Slovensku 2. časť. Duchovné spoločenstvá	14
7. Epilóg k roku sv. Cyrila a Metoda /Vyznanie gréckokatolíka/	16
8. Čím nás v kultúrnej oblasti potešil metodovský rok	20
9. Skúsenosti konvertitu	25
10. Partnerstvo v manželstve	27
11. Psychológ medzi nami. Modlitba dieťaťa a jeho účasť na sv. omši	28
12. O modlitbe II	30
13. Slávnosti v rodine a v cirkvi	31
14. Katechéza. Skupina P /prvoprijímajúci/	33
15. Brat František a jeho posolstvo lásky - prvé pokračovanie /príloha/	

Modlitba oddanosti

Otče môj,
zanechávam sa na teba.
Urob so mnou, čo ty chceš.
A čokoľvek aj so mnou urobíš, ďakujem ti.

Na všetko som pripravený, všetko prajmem.
Len nech sa splní na mne tvoja vôľa,
ako aj na všetkých твоjich stvoreníach,
ďalej netúžim po ničom, Bože môj.

Do твоjich rúk skladám svoju dušu;
dávam ju tebe, Bože môj,
s celou láskou svojho srdca,
pretože ťa milujem
a pretože ma táto láska poháňa
seba ti odovzdať
s bezhraničnou dôverou;
lebo ty si mojím otcom.

Carlo Carretto

BOŽSKÉ SRDCE, BUĎ S NAMI,
KRAĽUJ, PANUJ NAD NAMI,
NECH SA V NAŠEJ RODINE
ŽIVOT VIERY ROZVINIE

Mária, Pomocnica kresťanov, oreduj za nás !

SILA NADEJE

Hĺbkú a veľkosť tejto čnosti pochopíme skôr, ak slovo nádej preložíme do hovorovej reči. Nádej = budúcnosť.

Človek je bytosť zameraná na budúcnosť. Namáhame sa, trpíme, aj umierame pre to, čo má budúcnosť. Len to sa oplatí, len to teší a uspokojuje, čo má budúcnosť. Spolu s celým ľudstvom žijeme v nádeji pre budúcnosť. Kresťanská budúcnosť sa líši od všeľudskej len tým, že je väčšia a siahla ďalej.

Deti poslúchajú svojich rodičov, ktorí im darovali a chránia budúcnosť. Kresťanskí rodičia učia svoje deti, aby za ich autoritou videli autoritu Božiu. Kto nás všetkých obdarúva a drží, je Boh. Jemu predovšetkým patrí úcta a vďačnosť.

Úcta k starým ľuďom a k rodičom má byť ideál u všetkých ľudí. Kresťania ďakujú Bohu za rodičov, modlia sa za nich, aj keď už zosnuli, lebo nám často aj vo svojej chudobe dali všetko, čo vládali dať.

Ľudia pracujú. Vytvoriť pekné dielo zvyšuje hrdosť a seba-vedomie človeka. Získať peniaze a hmotné prostriedky znamená záruku a oporu slobody. Kresťania pracujú, pretože majú ako vzor toho, ktorý povedal: "Môj Otec stále pracuje a tak aj ja pracujem!" /Jn 5,17b/. Nebeský Otec nášho Pána tvorí, aby mohol obdarúvať dobrých i zlých. Ježiš pracuje, aby dal príklad mlčanlivej, anonymnej služby spoločnosti. Práca je nutný vývojový stupeň, keď človek dozreje pre vyššie poslanie, keď dáva do služieb ľudí svoje sily, um a cit. I napriek ohrozenosti a pomínutelnosti všetkej našej ľudskej tvorby kresťan pracuje najmä preto, že svojou tvorbou tvorí hlavne seba, pracuje na sebe, na diele, ktorému je určené prekonať ničivé sily sveta a času.

Ľudia študujú. Poznanie je svetlo, moc, dôvod k hrdosti i k pokore. Kresťania uznávajú a poznávajú aj múdrosť tisícročí, vyjadrenú v Písme a vo veľkej tradícii kresťanskej gnózy. Poznanie sveta bez poznania Boha je len čiastočné, neúplné a nedokonalé.

Vnútrosvetská budúcnosť je príťažlivá, prirodzená, samozrejmalá. Žiaľ, je ohrozená, nestála a konečná. Židom a prvým kresťanom sa zdala nulová oproti tej, ktorú dáva Boh. "Nežíte ako tí, čo nemajú žiadnu nádej".

Kresťanstvo je náboženstvo absolútnej budúcnosti /K. Rahner/. Sme nútení pracovať a žiť podobne ako Kristus uprostred spoločnosti, ktorá je naším prostredím, ale ešte nie celkom Božím prostredím. Naším poslaním je poctivo prispieť k rozvoju sveta, k jeho stále väčšej humanizácii. Každý podľa svojich síl a schopností. Tento náš prínos sa očakáva, je nutný, ale nie samoučelný, jediný a posledný.

Svetská budúcnosť naráža na svoje hranice. Človek sa môže zabudnúť a stane sa otrokom vecí, ktoré ho mali oslobodzovať. Blahobyť sa stáva činiteľom degenerujúcim. "Beda tomu, kto svoju nádej skladá v človeka!" Ešte väčšie beda boháčom a lakomcom! Veda môže byť zneužitá, majetok ohrozený alebo znehodnotený, zdravie sa v jednej chvíli môže premeniť na chorobu alebo na smrť. Múdri ostávajú len tí, čo svoju budúcnosť kladú vyššie,

do Božích rúk. V situáciách, kde svetská nádeje troškotajú, ľudia zlomení, znavení alebo zručení len vegetujú, ale si dúfajú, kresťania si potvrdzujú svoju základnú voľbu a stále dúfajú. Ostáva im ničím nenahraditeľný obraz muža, ktorý trpezlivo nesie svoj kríž, ide na istú smrť, a pritom ešte utešuje, odpúšťa a v absolútnej dôvere prežíva tú najťažšiu hodinu, lebo vie. Potom sa v novom tele zjavuje veriacim i pochybujúcim, aby nás presvedčil, že jestvuje iná forma našej existencie, pre ktorú jedine sa oplatí žiť, trpieť aj umierať. Keď pre krátkosť času nám to nestihol vysvetliť svojím slovom, dáva nám svojím príkladom potvrdenie tejto pravdy. "Kto žije v nádeji ako ja, príde ta, kde som ja". Nádej umiera posledná.

Kresťan dúfa i tam, kde ostatní rezignujú, dáva zmysel svojej chorobe, bolesti i smrti. Uveril Bohu, ktorého dobrota sa nevyčerpala darmi, čo robia tento život príjemný a znesiteľný, uveril Bohu, ktorý nás vyzýva a pozýva k šťastiu stále hlbšiemu.

POVOLANIE K SVÄTOSTI

"Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení..."
/Mt 11,28/

Všetci! Na rozdiel od povolaní k rôznym profesiám, kde rozhoduje zdravie, nadanie, priateľstvo a pod., k svätosti sú povolaní všetci ľudia. Niet teda vopred vylúčených, niet protekcie a z hľadiska ambícií lepšie sú na tom ľudia, ktorí prišli do chudoby ako bohatší /Lk 18,18-25/. Pravda, ako bolo ukázané v predošliých úvahách /"Cesta k šťastiu nepozná alternatívy" v Rodinnom spoločenstve 5/85 a "Ako žiť? Mať alebo byť?" v Rodinnom spoločenstve 6/86/, musia túto chudobu prijať. Pred Bohom sme teda rovní, každému je otvorená brána šťastia a spasenia. Toto konštatovanie poskytuje súčasne nádej pre celé ľudstvo; nádej nielen na spasenie, ale hlavne na možnosť spojenia s Bohom už tu na zemi. Chudobným v duchu sa môže stať každý a miera, s akou sa kto vysporiada so vzťahom k spôsobu života mať, vlastniť, je tiež mierou toho, ako sa jeho svetokruh prekryje s Božou sférou. P. T. de Chardin o tom hovorí ako o vďenovaní sa do mystického tela Kristovho, ktoré sa takto v kozmických dimenziách dejín spásy rozrastá a zdokonaľuje. Spôsob života byť - byť aktívny - je prístupný každému, lebo aktivita sa týka hlavne vnútornej činnosti, produktívneho využívania ľudských síl. Znamená využívanie vlôh, ktorými bol obdarený každý človek /v rôznom stupni/. Znamená ochotu sústavne sa obnovovať, rásť, milovať, prekračovať hranice vlastného ja, dávať /E. Fromm/. Toto však môže viesť do najvyššieho stupňa dokonalosti, na svojej úrovni, každý človek /Lk 19, 12-26/. Príkladov je veľa. Spomenme len niektoré, čo to potvrdzujú. Cirkev sv. povýšila na oltár Alfonza, doktora cirkevného a svetského práva, ale tiež rehoľného brata Gerarda; Teréziu Veľkú, ale tiež Terezku Ježiškovu; za svoju dôverníčku si Panna Mária vyvolila všetkými odstrkované prosté dieťa Bernardetu. Pravda, pochopiť to je len nutná podmienka pre naše rozhodnutie vykročiť naplno k Pánovi. Ďalšou etapou je realizácia ideálov, každodenný pochod s Kristom. Sú tu teda dve základné podmienky, ktoré treba splniť: vedieť ako a chcieť. A tie nie sú nezávislé, lebo poznanie správnej cesty za šťastím /k Bohu/ je súčasne silnou motiváciou kráčať po nej.

Ukážeme, ako sa prejavujú ľudia, ktorí sa rozhodli pre spôsob života typu mať, resp. byť v rôznych životných situáciách.

V skutočnosti sa život dvoch ľudí, ktorí majú myseľ zorientovanú v dvoch rôznych módoch, navonok nelíši. Jeden i druhý sa obliekajú /majú obleky/, bývajú /majú domy/, jedia /majú zásoby potravín/, možno obidvaja vlastnia auto a pod. Aký význam má teda hovoriť o chudobe v duchu, o spôsobe života mať a byť? A predsa rozdiel je veľký. Záleží totiž na tom, či dom je na bývanie, alebo ako reprezentácia vlastníka. V prvom prípade sa priestory domu /bytu/ účelne využívajú, tak ako to jednotliví členovia rodiny potrebujú pre svoj harmonický rozvoj. Hostia v takej domácnosti sú vždy vítaní, necítia úzkosť pri svojom pohybe ani v rozhovore a výsledok je, že sa u takých ľudí každý cíti dobre. Evely to pokladá za kritérium chudoby v duchu. V druhom prípade sa dom zariadi neúčelne, bývanie sa sústreďí do podradných priestorov, deti sú obmedzované v pohybe, aby nepoškodili interiéry. Hostia sa tiež cítia obmedzovaní. Atmosféra je plná napätia a host odchádza s pochvalou, ako perfektne je všetko zariadené, ale odchádza rád, necítil sa dobre.

Podobne je to napr. s autom. Iste si vyžaduje základnú technickú údržbu. Ale je predovšetkým na to, aby rodinu zmobilnilo pri pohybe za športom, kultúrou a pod. Človek v mode byť auto nepoužíva ako dôkaz, že na to má, alebo má na lepšie auto ako druhí, ale ako prostriedok pohybu. Je ochotný v prípade potreby vypomôcť susedom /cesta k lekárovi a iné súrne záležitosti/. Naproti tomu neúmerne vonkajšie úpravy a nedotknuteľnosť auta sú príznakom človeka v mode mať. Auto sa stáva súčasťou jeho ja.

Najdôležitejším objektom vlastníctva je naše ja, lebo obsahuje mnoho vecí: telo, meno, sociálne postavenie, imanie /vrátane vedomostí/, mienku, ktorú máme o sebe, a čo je najdôležitejšie - mienku, ktorú si prajeme, aby druhí mali o nás. Hocičo z toho, ak sa uplatní v mode mať, vedie k egoizmu. A pritom to dotyčného človeka neobšťastňuje.

Dnes už je jasné, ako sa po niekoľkých rokoch môže prejaviť nesprávny postoj k telu. Žiadna z jeho túžob /pohodlie, nečinnosť, labužníctvo a pod./, zvýrazňujúca kult tela, nevedie k cieľu, ktorý sa chcel dosiahnuť. Dôsledky ako obezita, kôrnatenie ciev, celkovo menšia odolnosť voči chorobám, štatisticky väčší výskyt moderných chorôb u fajčiarov, deštrukcia organizmu u alkoholikov a narkomanov sú prirodzeným argumentom proti modu mať. Neopak, lekári v osvetovom konaní jednoznačne odporúčajú aktivitu, ktorá celkom prirodzene vyplýva zo spôsobu života byť, pretože pasivita a spôsob života byť sa navzájom vylučujú.

Kam vedie túžba po spoločenskom uznaní, ukazujú veľmi výrečne príklady z histórie aj zo súčasnosti. Výrazná forma deformácie človeka v spôsobe mať je súperenie za každú cenu /najživnejšia pôda pre pýchu/. Dôležitý je výsledok /mienka okolia/ a prostriedky sa potom nehodnotia. V bežnom živote jednotlivca je to pretváranka /vydáva sa za iného, ako v skutočnosti je/, znevažovanie úspechov druhých /aby viac vyniklo jeho ja/, závisť voči tým, čo majú vyššie postavenie, a vyvyšovanie sa nad tými, ktorí sú nižšie postavení. V mnohých prípadoch tieto postoje končia nenávisťou a otvoreným bojom o pozície. Ak sa takíto ľudia dostanú do vedúcich funkcií, ich počínanie sa spája s uplatnením moci a výsledky sú žalostné /televízny seriál "Ja Claudius", Mňačko: "Ako chutí moc", A. Hitler, J. V. Stalin a nespočetné množstvo prípadov zo súčasnosti/. Podrobné rozbor života týchto ľudí ukazujú, že tento životný štýl im šťastie nepriniesol.

Vlastníctvo druhých ľudí patrí tiež k ctižiadosti mnohých, ktorí žijú v mode mať. Výrazne sa to prejavuje u otcov rodín, ktorí sú bez ambícií v zamestnaní a doma si uzurpujú vládu nad manželkou a deťmi. Je to pohodlná /a pre mnohých jediná/ cesta ako bez vynaloženia námahy získať vlastníctvo.

Z uvedeného rozboru sa ľahko odvodí, ako vyzerá človek, ktorý sa usiluje o uplatnenie spôsobu života byť. Tým, že nepes-
tuje kult vlastníctva, je zbavený všetkých problémov, ktoré ten-
to kult prináša. A to nielen v oslobodení mysle a možnosti sú-
stredenia sa na aktivitu, ale hlavne v tom, že má otvorenú cestu
k blížnym. Oni a ich potreby sú v popredí jeho pozornosti. A pre-
tože vzťahy k druhým sú pre neho bezproblémové /nebojí sa ich
úspechov, nemá žiadnu výhodu pre svoje ja/, koná slobodne, účinne a
správne. V rodine je zdrojom harmónie a potešenia. Do diskusií
neprináša apriórne pravdy. K partnerovi pristupuje s dobrou vô-
ľou viesť dialóg - hľadať pravdu. Nemá vlastnú pravdu, ktorá je
nemenná, tak pokojne počúva svojho partnera, pripravený skorigo-
vať nesprávnosť vlastných názorov, ak ho argumenty partnera
usvedčia, že sa mýlil. Rozhovor dvoch ľudí v mode byť sa podobá
dvojici, ktorá svojimi pohybmi sleduje rytmus hudby. Na konci
nieť víťaza ani porazeného. Víťazí pravda, ktorú obidvaja hľadali.

Základnou črtou spôsobu života byť je tvorivá aktivita. Výsledkom je neustály rast človeka, vytváranie nového. To sa deje pri každej činnosti /1Kor 10,31/. Človek v spôsobe byť sa pred-
všetkým neustále vzdeláva. Robí to z práve spomínaného dôvodu ak-
tivity, nie kvôli hromadeniu vedomostí, a preto jeho základnou
snahou je všetko pochopiť a použiť na tvorivú činnosť. Nemá ustá-
lený myšlienkový systém vo vzťahu k svetu ako človek v mode mať,
a tak nové idey, ktoré by takú formu spochybňovali, ho nerušia. Naopak, sám tvorí nové koncepcie. Takto pristupuje aj k čítaniu. Vyhyba sa preto /alebo aspoň redukuje na najmenšiu mieru/ úniko-
vej činnosti /prázdné televízne programy, bezobsažné rozhovory
a pod./. Nie je hľtačom kníh, ktorému stačí len rozuzlenie a ak
ho nájde, stráca záujem o ďalšie čítanie, hoci nespoznal hrdinu
knihy, nevnikol do ľudskej duše, a preto sa nemohol zmeniť.

Aj láska sa dá chápať rôzne. Človek v mode mať si myslí, že
má lásku, akoby ona bola vecou, ktorú možno kamsi umiestniť. V skutočnosti nič také nejestvuje /E. Fromm/. Taký človek vlastní
objekt lásky. Jestvuje však len akt lásky, a tak pravá láska je
produktívnou aktivitou, zameranou na starostlivosť o druhého
s prihliadnutím na jeho dobro. Výsledkom je jeho spokojnosť, oži-
vovanie, obnovovanie a duchovný rast. "Láska" uplatňovaná v mode
mať sa prejavuje obmedzovaním, kontrolovaním, ubíjaním - umŕtvo-
vaním, nie oživovaním objektu lásky.

A čo viera? Bez nej sa v živote nepohneme. V každodennom ži-
vote veríme v toľko vecí! /Dieťa v rodičov a opačne, veríme
v možnosť zlepšenia seba aj iných a pod./. S vierou súvisí nádej,
bez nich by sme boli sterilní, zúfalí, bojazliví. Vrcholom je
viera v Boha, ktorá má moc i hory prenášať /Mt 17,20 a 21,21-22/.
Ale i viera môže byť predmetom vlastníctva. Spočíva v prijatí
formulácií bez aktívnej účasti. Je to vstupenka do neba. Ale vie-
ra bez skutkov je mŕtva /Jak 2,6 /, a tak viera má aktivizovať,
dávať vnútornú orientáciu a postoje. Je správnejšie hovoriť verím,
namiesto mám vieru. I Boh Starej zmluvy bol predovšetkým negáciou
idolov, bohov, ktorých možno mať. Som, ktorý som znamená večné
trvanie, činnosť /2M 3,14/.

Pozvanie Pána Ježiša /adresované všetkým/ je vo svetle viery
pevnou nádejou, že uplatnením spôsobu života byť - chudobou

v duchu - si vyprázdníme srdcia, a tak pripravíme pre neho čistý príbytok a on i jeho Otec prídu k nám a budú v nom prebývať /Ján 14,23/. A navyiac - ako nás uistuje sv. Pavol - "vieme, že keď sa stánok nášho pozemského príbytku aj zborí, máme dom od Boha, príbytok nie rukou zhotovený, ale večný v nebesiach /2Kor 5,1/.

MÁRIA V SVETLE ZNAMENÍ DOBY

Nikdy v dejinách nebolo také masové a verejné odmietanie Boha ako dnes. Teoretický i praktický ateizmus zaplavil svet. Prorocký duch pripravuje cirkvi na túto dobu a zjavuje tiež, že to bude doba Máriina. Sv. Ľudovít Grignon z Montfortu pred tromi storočiami píše slová, ktoré vidia do posledných dôb cirkvi, keď Mária pripraví druhý príchod Kristov tak, ako pripravila jeho prvý príchod. No kým prv bola nepoznaná, teraz bude známa.

Až teraz, v časoch veľkých Máriiných zjavení a mariánskych zázrakov, začíname plne chápať aj oveľa dávnejšie prorocké o Márii: Písmo Sväté na počiatku v knihe Genezis hovorí o žene, ktorú Boh postavil proti diablu /Gen 3,15/, a v závere, v knihe Apokalypsa /Zjv 12/, o žene, ktorá proti diablu bojuje.

Prečo Mária

Až teraz môžeme pochopiť aj to, prečo Duch Svätý uchránil v cirkvi Kristovej vedomie Máriiných veľkých výsad: nepoškvrneného počatia a nanebovzatia. Keď učiteľský úrad cirkvi vyhlásil tieto Máriine výsady za pravdy viery, ľudská mienka to sčasti prijala s nevôľou ako nešťastný krok v obave, že to ešte viac sťaží zjednotenie s odlúčenými bratmi, o ktorom sa práve začalo hovoriť: Potrebujeme aj za takúto cenu mať jasno v týchto veciach, keď azda ani nemajú vplyv na to, čo nám treba vedieť pre spásu? Ľudia to nevedeli, ale Boh, ktorý riadi cirkvi, vedel, prečo je nám potrebné poznať Máriu. Vie to ale aj jej odveký nepriateľ, diabol, a preto sa ju všemožne snaží zatemiť - akonáhle sa mu podarí docieľiť rozdelenie, odtrhnutie od cirkvi, hneď odstraňuje Máriu. Vie, že ju Boh postavil proti nemu od počiatku a jej vedeniu zveril aj rozhodujúci boj. Tak ako Michal viedol verných anjelov v boji za Boha, tak ľudstvo vedie Mária. Len z titulu tejto Bohom ustanovenej úlohy mohla vo Fatime priamo žiadať, aby sme sa všetci zasvätili jej Nepoškvrnenému Srdcu. Hovorí tiež: "Napokon bude moje Nepoškvrnené Srdce triumfovať". Len v úlohe Bohom ustanovenej veliteľky môže hovoriť o svojom víťazstve, lebo len tak jej víťazstvo môže byť víťazstvom Božím. Znamenia doby teda ukazujú jednoznačne na Máriu každému, kto hľadá v tejto dobe Božiu vôľu. Objavujeme ich s rozpakmi, ako to už býva, ale s Božou pomocou v pravý čas.

Kto cíti nedostatok vo svojom vzťahu k Márii, môže prosiť Boha Otca, aby mu pomohol zamilovať si Máriu tak, ako si ju on zamiloval. Môže prosiť Ježiša, aby mu dal svoje srdce, žeby miloval jeho Matku tak, ako ju on miloval.

Boh začal dielo spásy od Márie. V nej jedinej našiel to, čo očakával od stvorenia, a preto cez ňu začal záchranu ostatných. Jej podobu chce nájsť vo všetkých svojich deťoch, preto ju zvolil za matku všetkých. Keď skúmame neduhy sveta a pridáme k ich koreňom, zistíme, že všetky sú dôsledkom nedostatku tých vlastností, ktoré má Mária.

Boj, do ktorého postavil Boh našu Matku, nebude meraním tvrdej sily, ale šírením dobra. Víťazstvo Božie bude v tom, že sa v jeho deťoch rozšíria vlastnosti požadované evanjeliom - vlastnosti Mariine. Podľa toho, čo chcel Boh dosiahnuť, zvolil aj veliteľku. Keď si teda staneme do jej bojového šiku, budeme bojovať za uplatnenie evanjelia v živote svojom aj iných. Čiže keď sa zasnúť s Máriou, budeme navonok robiť všetko, čo doteraz, ale vnútorne ináč. Všetko, dobré skutky, denné povinnosti, i tie najvšednejšie, všetko bude zapojené do diela našej Matky za Božie víťazstvo. Veď tákú máme aj veliteľku, ktorú v pozemskom živote bolo vidno len pri všedných domácich prácach. Pri pohľade na Máriu môžeme vidieť, čo platí u Boha.

Pomoc Márie však nespočíva len v tom, že na ňu pozeráme ako na svoj vzor, ale aj v tom, že Mária pozerá na nás: "Verím v spoločenstvo svätých" je článok viery, ktorú sme vyznali, keď sme chceli prijať krst. Niekedy zabúdame, že celé nebo sa s nami môže úplne slobodne stykať. Naša nanebovzatá Matka nám naozaj môže pomôcť takým spôsobom, aký si my ani nevieme predstaviť.

Protivník našej Matky

Boh postavil našu Matku do boja proti diablu. Treba si uvedomiť aj tohoto jej protivníka, ktorý je vrahom ľudí od počiatku. Ježiš ho nazval otcom lži /Jn 8, 44/. sotva ho mohol niekto lepšie poznať a charakterizovať. Nemladajme teda, že uvieme niekde jeho pravú tvár. Keď si ľudia dokonca myslia, že ho niet, že o ňom hovoriť nie je moderné, aj to je jeho práca. Zlodej sa cíti najistejšie, keď si o ňom myslia, že ho niet. Za maskou rozprávkovej bytosti, skoro sympatickej, je vysoko inteligentná nadprirodzená bytosť, duch zla, ktorý je vrahom ľudí od počiatku. Máme my proti nemu šancu? - Naša Matka z moci Božej stojí proti nemu. Ak budeme pozerat na ňu, rozpoznáme ho. Ak sa primkneme k nej, budeme stáť proti nemu.

Diabol je anonyrne prítomný vo všetkých štruktúrach. Rozlišovanie duchov, to je to najťažšie. Tož je najnebezpečnejšie, keď je v nej pramiešaná trochu pravdy. Otco lži to vie. Je prítomný za falošnou maskou každej dobrej myšlienky, i každej čnosti: pokory, chudoby, poslušnosti. Každá čnosť má svoje falošné polohy. To sú najzradnejšie osídla satana, keď mu už iné nevyšlo. Záruka rozpoznať dobro a zlo: dať sa Márii. Boh ustanovil jediné nepriateľstvo v stvorení: Nepriateľstvo medzi ženou a Hadom.

Práca satana je vždy podkopať v človekovi vlastnú identitu, vlastnú totožnosť: "Budete ako boh!" /Gen 3, 5/. Budete niečo iné, než je dané. Budete viac, ak budete niečo iné, než máte byť. Kresťan bude viac, ak bude niečím iným, než len kresťanom žijúcim Kristovo evanjelium. Žena bude viac, ak bude niečím ako muž. Kňaz bude viac, ak bude niečím iným než iba Kristovým kňazom... Taktó sa vlúdl satan do všetkých myšlienkových prúdov. Vo svete i v cirkvi sa ozývajú hlasy, ktoré sú zdanlivo dobré a pravdivé. Tu nám nepomôže náš rozhľad dieťaťa, musí nám pomôcť zrelosť Matky. Ona nám pomôže porozumieť životu. Pomôže nám nájsť vlastnú identitu.

Zápas o totožnosť ženy

Pozrime sa na Máriu: Ona prežila s Ježišom celý svoj život. Boh nepostavil po boku svojho Syna nijakého učiteľa ale jeho Matku. Ona mu rozumela v mnohom oveľa lepšie ako galilejskí rybári, a napriek tomu im ustúpila a nesnažila sa byť jedným z apoštolov. Ostala sama sebou -- a stala sa kráľovnou apoštolov.

Zásada v cirkvi "Ženy nech mlčia" "1 Kor 14,34/ je ich úlohou doplnujúcou kňazstvo mužov. Je ich "malou" úlohou, tak veľmi podobnou úlohe Máriinej, ktorá dopĺňovala i dopĺňuje úlohu jej Syna Veľkňaza. Aká veľmi dôležitá je to úloha, vidíme podľa toho, ako veľmi dnes diabol napadá identitu ženy: Len vtedy má žena cenu, ak je ako muž. Z toho priamo vyplýva, že ak je žena sama sebou, je menejcenná. Len Mária pomôže odhaliť tento podvod otca lži. Ak budú ženy chcieť plniť úlohu mužov, a nie svoju vlastnú, bude to chýbať. Ich rovnocennosť je v tom, že majú svoju vlastnú úlohu. Emancipácia v tom, aby mali právo túto svoju úlohu plniť.

Žena dáva život, a to aj život duchovný: Čo ona vstúpi do duše dieťaťa, odtiaľ nik nevymaže. Niekoľko môže aj zavraždiť matku, ale spôsob jej pohľadu si zachová navždy. Aj nevydatá žena si môže nájsť spôsob plniť túto materskú úlohu. S materstvom súvisí obetovať sa a nič za to nechcieť. Podobne ako kňazstvo je prinášanie obety Bohu.

Žena nosí v sebe úlohu kultivovať srdce. Každé čisté gesto dáva poznať krásu a dobro. Kňazstvo ženy pôsobí skryte, z vnútra. Bez neho sú bezmocné všetky teológie, je bezmocné aj inštitucionálne kňazstvo mužov. V stvorení sa nemôže plniť len jedna úloha: len tak bude harmónia, ak sa budú plniť rovnako dobre všetky úlohy, i tá najmenšia. Bez pohľadu na Máriu to ťažko dokážeme.

Kiež by sme všetci pochopili Máriino: Hľa, služobnica Pánova! /Lk 1,38a/. Tu je skrytý kľúč k nájdeniu svojej vlastnej identity každého z nás. - Nepozerať sa po úlohe niekoho iného, ale prijať svoju vlastnú tak ako Mária. Mária je dokonalým modelom stvorenia.

Zápas o totožnosť kňaza

Ako sa znetvoril názor na emancipáciu ženy, tak sa znetvoruje každá pôvodne dobrá myšlienka. Nákaza napadá i názor na sviatostné kňazstvo.

Sviatostné kňazstvo patrí k tomu najvyššiemu, čo je dané. Kňaz môže nahradiť niekoho iného, ale kňaza nenahradí nik. Kňaz musí svoju kňazskú identitu chrániť ako zreničku oka. Tak, ako aj Božský Majster chránil svoju identitu: "Kto ma ustanovil za ... deliča medzi vami!" /Lk 12,14/ - povedal rozvodeným dedičom, hoci nesporné by bol vedel nájsť spravodlivé riešenie a poslúžiť tak samo o sebe správnej veci.

Keď kňaz bude bojovať za mier nie ako kňaz, stráca svoju identitu kňaza a stratou kňazskej identity poškodzuje samotné usilovanie sa o mier. Vojny a násilie sú už len konečným dôsledkom rozpútania síl zla, ktoré prevládli nad dobrom, žebo sa ľudia v prevahe dali do moci ducha zla. Tieto sily nezadržia nijaké protesty ani nijaké mierové konferencie: Sú dielom diablovým, prirodzenými ľudskými silami proti nim nič nezmôžeme. Jediné účinná zbraň je nadprirodzená sviatostná sila. Jediný kňaz v spovednici, keď sviatostnou silou rozhrešenia likviduje zlo, robí i proti vojne viac ako všetky mierové konferencie. Všetky hlasy za mier majú význam len vtedy, ak sú výzvou na likvidáciu zla v ľudských dušiach. Inak sú aj mierové konferencie len sebaklam, že pre mier niečo robíme. Je to ako krik bezbranných proti ťažkým zbraniam satana. Žiadať kňaza, aby iným než sviatostným spôsobom bojoval za mier, znamená odzbrojiť ho a holými rukami ho posielat proti tankom.

Matka Božia vo svojich zjaveniach varuje pred hrozbou vojny ako dôsledkom zla, a jediné, čo na jej odvrátenie odporúča, je: obrátiť sa a činiť pokánie. Kňaz tu má svoju nezastupiteľnú úlohu.

Zápas o totožnosť kresťana

Matka Božia nám pomôže odhaliť podvody otca lži v zmýšľaní tohto sveta, ktorého spôsoby sme už často prijali za svoje aj my, kresťania. Satan nám ponúka mimo Cirkvi Kristovej slabší odvar Božích právd, ľudsky prijateľnejší. Božie je ľudom vždy ťažko pochopiteľné, lebo ich to prevyšuje. Ale Boh nám tak pomáha vyššie: Treba najprv prijať aj to, čomu nerozumieme: "Pane, ku komu by sme išli, ty máš slová života večného" /Jn 6,68/. Len ak takto prijímate, neskôr aj pochopíte. Mnohí však dnes odchádzajú od cirkvi: "Tvrdá je to reč, kto by ju mohol počúvať!" /Jn 6,60/.

Ťažko dnes rozlišujeme, kde sa tolerantnosť mení na zradu. Jednoznačnosť je dnes nepopulárna. Pravda jestvuje, ale skreslená. Ako keď farebnému obrazu chýba jedna farba - všetko vyzerá ináč. Možno aj krajšie, ale nie je to pravdivé. Nieкто dá prednosť efektu pred pravdou. Satan odstránil jednu farbu, a skreslené je všetko. Po tejto ujme takmer nevidno Máriu. Stráca sa zmysel pre sprostredkovanie. A Boh ho predsa tak rád používa, veď treba preklenúť obrovskú vzdialenosť! "Ako môžete milovať Boha, ktorého nevidíte, keď nemilujete blížneho, ktorého vidíte?" /1Jn 4,20/. V tejto zmenenej farbe sa zdá, že priamo je viac ako sprostredkovane. Ignoruje sa prostredníctvom Márie, prostredníctvom cirkvi, prostredníctvom kňaza, prostredníctvom sviatostí. Načo potom Kristus odovzdal poverenie: "Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu zadržíte, budú zadržané" /Jn 20,23/, keď nik nepríde, lebo každý si to môže vybaviť s Bohom sám? Isteže, každý musí prísť k Bohu sám, sám odprosiť i sám prijať odpustenie. Ale sotva sa to dosiahne lepšie ináč, než vystúpiť na mostík sviatosti zmierenia, keď to takto ustanovil Kristus. Alebo: Každý bude hovoriť o Kristovi, akoby bol každému jeho ticho, ale živý Kristus v Eucharistii, ktorý všetkých spája, to je pojem neurčitý. A predsa Kristus povedal: "Len kto je moje telo a pije moju krv, bude mať v sebe život." /Jn 6,53-54/. Aj prvotná cirkev podľa listu sv. Pavla si uvedomovala, že musí s úctou pristupovať k Eucharistii, lebo inak "nerozlišuje telo a krv Pána" /1Kor 11,28-29/. Keď sa nieкто dnes zaobíde bez sviatostí Eucharistie pre stretnutie s Kristom, nie je to znak, že sa zišlo z cesty? Sviatosti sú spôsoby stretnutia ľudí s Bohom, ktoré ustanovil Boh, a preto sú vždy viac, i keby boli zaobuté do chudobného šatu, než spôsoby zvolené ľuďmi, i keby boli zaobuté do ľúbivých šiat slov a spôsobov.

Toto je doba satanových zradných klamstiev, doba veľkých skúšok, ktoré predpovedal Kristus pred svojím druhým príchodom: "Ak vám vtedy nieкто povie: 'Hľa, tu je Mesiáš, hľa, tam je!' - neverte. Lebo povstanú falošní mesiási a falošní proroci. A budú konať znamenia a zázraky, aby zviadli, ak možno, aj vyvolených. Vy sa teda majte na pozore! Hľa, všetko som vám predpovedal!" /Mk 13,21n/.

Skutočne je dnes toľko spoločensstiev, ktoré prejavujú čulý život, že mnohí hovoria: Hľa, tu je Mesiáš, hľa, tam je! Mnohí sa pýtajú: Kde vlastne je? "Znamenia a zázraky" - mysleli sme, že budú zázraky vedy a techniky. Ale asi to budú také isté znamenia a zázraky, aké robí aj Duch Svätý; bude ich robiť satan, aby nielen získal neveriacich, ale aj oklamal tých, čo sú schopní veriť v nadprirodzené. Už aj u nás sa možno stretnúť s rozpakmi, že nieкто sa dal na novú vieru, a bolo ho počuť hovoriť anglicky či arabsky, hoci sa to neučil. Je dnes veľký záujem o východnú mystiku, charizmatické hnutia, nové slová a spôsoby... V záujme o tieto nové efekty je veľké nebezpečenstvo.

Mária nás vedie celkom iným spôsobom: umenšenie, všedný život. Aj prvotná cirkev chránila prostotu pravdy: "Hoci Židia žiadajú znamenania a Gréci hľadajú múdrosť, my im kažeme Krista ukrižovaného" /1 Kor 1,22/.

Zasvätiť sa Márii je veľká šanca, ktorú nebo dáva ľuďom v tejto ťažkej dobe.

Ale čo to znamená, zasvätiť sa Márii? Predovšetkým to nie je nič sentimentálne, emocionálne. Je to vážny životný program. Emocionálny, citový vzťah k Márii dočasne pomôže vyriešiť osobné duchovné problémy, ale nepomôže nám to žiť Krista.

Zasvätiť sa Márii, to znamená žiť cirkev, nielen lokálnu, ale univerzálnu cirkev, jej nosné programy: A p o š t o l á t - to je prvá línia cirkvi. Všetci sú povolaní hlásať Kristovu pravdu. Laický apoštolát má v pokoncilovej cirkvi kánonické zaradenie. E k u m e n i z m u s - aby sme vedeli osloviť odlúčeného brata tak, aby nám rozumel, musíme najprv sami dosiahnuť zrelosť, poznať cenu pravd našej viery. V y t v o r i ť k u l t ú r u života, šíriť krásu a dobro, tomu rozumejú všetci, i neveriaci: Byť soľou zeme a svetlom sveta.

Zasvätiť sa Márii, to znamená uskutočňovať program, ktorý Svätý Otec predkladá a často opakuje hlavne mladým: Vytvoriť novú civilizáciu lásky. Teológia sa dá zvládnuť, naštudovať, ale žiť život, to je to najťažšie. V tom pomôže Mária. Naša nanebovzatá Matka môže robiť zázraky. Nebudeme vedieť, ako sa to stalo, ale budeme vidieť správne. Nebudeme vedieť, ako sa to stalo, ale budeme sa meniť.

Zasvätiť sa Márii, to znamená obrátiť sa.

Zasvätiť sa Márii, to znamená návrat k skutočným hodnotám života.

Zasvätiť sa Márii znamená žiť pred tvárou Božou, v postoji modlitby.

Zasvätiť sa Márii, to znamená odovzdať sa jej úplne, byť jej dieťaťom, ako ním bol Ježiš.

Zasvätiť sa Márii, to znamená nasledovať Krista.

Ak sa zasväť národ, to nemôže byť formálna vec. To musí byť proces úplnej obrody.

Náš národ oddávna má za patrónku Sedembolestnú Pannu Máriu. Neprišlo k tomu náhodou. Slovenský národ okúsil toľko utrpenia a bolesti, že sa o porozumenie musel utiekať len k niekomu, kto tak veľmi dobre pozná bolesť a utrpenie. Tak prišiel k najbolestnejšej Matke Božej, k Sedembolestnej.

Pochopiť utrpenie nevinných, to je to najťažšie v našom náboženstve. Bolestná Matka toto našich predkov naučila. Že sa vo svojom utrpení utiekali k nej, to vyjadruje veľmi veľa: To znamená, že s Bolestnou Matkou, ktorá sa svojím utrpením stala spoluvykupiteľkou, i náš národ prinášal svoje utrpenie na vrchol Kalvárie, pod kríž Kristov, k nohám bolestnej Matky. Utrpenie nášho národa nevyšlo nazmar. Stalo sa zdrojom milostí aj pre nás, generáciu, ktorú si vyžiadala satan, aby nás preosial ako pšenicu.

Dedičstvo viery neprechádza z generácie na generáciu automaticky. Každá generácia musí začínať odznova a vybojovať si svoje presvedčenie, a tak môže dedičstvo viery prijať alebo neprijať. Naša generácia, ktorú zastihli tieto časy veľkých skúšok, utrpela veľké škody. Dnes je však už isté, že dedičstvo viery nestratí.

S nadšením prijíma i dedičstvo špirituality, ktorá má v sebe tak znateľne úctu našich predkov k Sedembolestnej Matkej Božej.

I my, ako každá generácia, musíme začínať znova. Treba nám prísť znova i k Sedembolestnej. Sme deti národa, ktorý ona už dobre pozná. Iste s nami ráta v tejto dobe svojho veľkého boja. Začuli sme jej volanie. V tejto dobe sa k nej musíme prímknúť oveľa mocnejšie ako kedykoľvek v minulosti. Ako to urobiť?

Sedembolestná Matka Božia pod krížom s mŕtvym Synom v náručí je na vrchole svojej životnej úlohy. Jej cesta na vrchol Kalvárie sa začala oveľa skôr. Tak musíme začať aj my. Musíme s ňou prejsť celú túto jej cestu, aby sme sa s ňou plnšie stotožnili ako Sedembolestnou. Ak sme sa jej zasvätili ako Sedembolestnej, musíme sa jej zasvätiť v etapách jej života, ktoré ju priviedli k tomu, že sa dokázala stať Sedembolestnou. A tam, pod krížom, s ňou budeme už celkom blízko k vzkrieseniu.

O ZASVÄTENÍ RODÍN PANNE MÁRII

Čítali sme v časopise "Náboženstvo a súčasnosť č. 1/1986 článok s nadpisom "Sme zasvätení Panne Márii?" a zdieľame názor pisateľa, že príprava /oficiálna/ na zasvätenie v advente 1985 bola nedostatočná, a preto zasvätenie spočívajúce vo vypočutí zásvätnnej modlitby na záver sv. omše dňa 7. dec. 1985 bolo - aspoň vo väčšine prípadov - čiste formálne. Myslíme si, že je ozaj veľmi dôležité pre naše rodiny a nakoniec pre celý náš národ, aby sme týmto nepovažovali vec za skončenú.

Sme toho názoru, že každé spoločenstvo /rodinu, duchovné spoločenstvo, farnosť, diecézu, celú slovenskú cirkev/ by mal po primeranej príprave zasvätiť kompetentný predstaviteľ toho spoločenstva. Podľa II. vatikánskeho koncilu rodina je "domáca cirkev" - základná bunka celej všeobecnej cirkvi a jej hlavou je otec rodiny. On by mal viesť domáce /rodinné/ pobožnosti, najmä on by mal čítať svojej rodine sv. Písmo a starať sa o náboženskú výchovu a náboženský život detí. Preto si myslíme, že aj zasvätenie rodiny by mal urobiť otec rodiny, samozrejme, v prítomnosti a za aktívnej účasti manželky a detí.

Zamysleli sme sa nad podnetmi v uvedenom článku v NaS. Pozdáva sa nám rozlišovanie dvoch možností:

1. Sú rodiny, ktoré po určitej príprave vykonali už pred 7. decembrom 1985 nejakým spôsobom zasvätenie Panne Márii. Právom sa teda považujú za zasvätené; akt zasvätenia zo 7. 12. 1985 iste chápali ako obnovenie, prehĺbenie, prípadne zverejnenie /zospoločenšenie/ svojho zasvätenia.

Pre tieto rodiny - myslíme si - je dôležité žiť toto zasvätenie, ďalej ho konkretizovať predsavzatiami týkajúcimi sa ich rodiny a vo vhodných intervaloch si ho spoločne pripomínať - obnovovať.

2. Ostatné rodiny by mohli považovať akt zo 7. decembra 1985 za štart k hlbšej príprave, za podnet na "premenenie na drobné", t. j. na prípravu svojej rodiny na zasvätenie, ktoré by potom rodina vykonala vo vhodný deň, napr. na niektorý mariánsky sviatok alebo iný cirkevný sviatok.

V ďalšom uvádzame návrh zásvätného úkonu. Považujeme však za dôležité, aby zasvätenie bolo ozaj "rodinné", t. j. jej vlastné a "šité na jej mieru" - vtedy nebude formálne, a rodina, ktorá si

zásvätnú modlitbu sama pripravila, bude sa aj cítiť viazaná v živote ju dodržiavať.

V období prípravy by sa teda rodina zoznamovala s uvedeným návrhom zásvätnej modlitby, niektoré partie by predebatovali a upravili iba manželia /niečo by možno vynechali, niečo pridali, upresnili/, iné zase rodičia spolu s deťmi /kresťanské záväzky detí!/. Takto by možno dozrievalo znenie zásvätnej modlitby niekoľko týždňov alebo aj mesiacov, pričom by sa rodina už spoločne modlila na úmysel, aby naša Patrónka Sedembolestná Panna Mária prijala zasvätenie tejto rodiny, vzala ju pod svoj ochranný plášť a sprostredkovala jej potom všetky potrebné milosti od Boha na životie tohto zasvätenia.

V období prípravy je tiež žiadúce spoločne sa zamýšľať nad tým, čo to je zasvätenie /na to môže poslúžiť vyššie uvedený článok v NaS, ale aj prv uverejnený článok "Z teológie zasvätenia", iné články a návrhy celonárodnej zásvätnej modlitby, tiež uverejnené predtým v NaS/, a celkove si prehľbovať mariánsku úctu /na to použiť napr. apoštolskú exhortáciu Pavla VI. O mariánskom kulte a mnoho iných spisov s touto tematikou/. Tiež by sme sa mali vracieť k modlitbe, ktorou Ján Pavol II. zasvätil celý svet Panne Márii r. 1984, a k iným jeho mariánskym modlitbám alebo kázňam.

Na samotné zasvätenie by všetci členovia rodiny prišli vo sviatočnom oblečení ku stolu prikrytému bielym obrusom, na ktorom by nemal chýbať kríž, obraz Panny Márie /najlepšie Bolestnej - Piety/, zapálená sviečka a kytice.

Postup pobožnosti by mohol byť napr. nasledujúci:

- úvodné prežehnanie sa,
- mariánska pieseň, napr. O Mária bolestivá /JKS č. 394/, Znej pieseň Márii,
- kľáčiačky vlastný úkon zasvätenia,
- pieseň Lásky svätej ohnisko /JKS č. 503/ alebo Ježišu Kráľu /JKS č. 498 - nevynechať 6. slohu!/ alebo Na svoju česť ti sľubujem,
- na úmysel Sv. Otca Otčenáš, Zdravas a Sláva,
- pápežská hymna.

Ďalej predkladáme návrh zásvätného úkonu:

Otec:

Sedembolestná Panna Mária, Patrónka nášho národa! Uvedomujeme si, že žijeme v podmienkach nepriaznivých pre našu kresťanskú vieru a mravnosť. Cítíme, že ľudskými silami nedokážeme sa brániť negatívnemu vplyvu prostredia, náporu zlého ducha a jeho pomocníkov. Preto sa utiekame pod tvoju ochranu. Vieme, že len ty zo všetkých svätých nás môžeš zachrániť pred dorážajúcim satanom, ty, ktorá si pošliapala hlavu hada, keď robil úklady tvojej päte. Touto páťou sa rozumie tvoje potomstvo, a do tohto tvojho potomstva chceme sa aj my zaradiť. Preto sa ti chceme odovzdať, ukryť sa pod tvoj ochranný plášť, aby si nás mohla účinne chrániť, chceme sa ti zasvätiť. Na to nás povzbudil Sv. Otec svojím osobným príkladom /on je totus tuus = celý tvoj/ i zasvätením celého sveta r. 1984, ale aj naši ordinári v advente r. 1985 na záver jubilejného metodského roku.

Uvedomujeme si, že keď chceme, aby si nás chránila, musíme aj my urobiť všetko, čo je v našich silách a čo od nás žiada naše katolícke náboženstvo.

V prvom rade chceme si zachovať neporušenú katolícku vieru, a toho znakom nech je toto naše spoločné vyznanie viery:

Všetci:

Verím v Boha, Otca všemohúceho...

Otec: Obnovme si tiež svoj krstný sľub!

Všetci: Zriekam sa zlého ducha a všetkej pýchy jeho a všetkých skutkov jeho.

Otec: Teraz si očistíme srdce vyznaním svojich vín a slabostí:

Rodičia spolu: Za všetky naše hriechy voči nám navzájom i voči našim deťom - odprosujeme ťa, Pane.

Za všetky naše hriechy voči blížnym, na pracoviskách i v spoločenskom živote - odprosujeme ťa, Pane.

Deti: Za všetku našu neposlušnosť voči rodičom i ostatné naše poklesky - odprosujeme ťa, Pane.

Otec: Nech sa zmiluje nad nami všemohúci Boh, nech nám hriechy odpustí a privedie nás do života večného.

Všetci: Amen.

Otec: Pri tejto príležitosti sa tiež nezbudnime poďakovať Bohu za všetko dobré, veď všetko to máme od neho.

Všetci: Za všetky dobrodenia pre naše telo a našu dušu,

rodičia: za veľký dar našich detí,

deti: za dobrotu našich rodičov,

všetci: zo srdca ti ďakujeme, Pane.

Otec: Na znak úprimnosti nášho predsavzatia žiť po kresťansky prednesme teraz Pánu Bohu naše sľuby:

Rodičia spolu: Sľubujeme ti, Pane,

- že budeme žiť podľa pravých noriem evanjelia a cirkvi,

- že každé dieťa prijíame aj ako dar Božej lásky a Božej prozreteľnosti,

- že budeme zachovávať svoj manželský sľub a žiť vo vzájomnej láske, vernosti a solidárne si pomáhať,

- že budeme voľný čas prednostne venovať svojim deťom a starať sa o ich ľudský a kresťanský vzrast, že budeme spolu s nimi chodiť do kostola a pristupovať ku sviatostiam,

/možno pridať záväzky proti alkoholizmu, fajčeniu, neporiadkosti, marnivosti, záväzok denne sa spoločne modliť aspoň jeden desiatok ruženca a pod./

Deti spolu: Sľubujeme ti, nebeský Otče, že chceme poslúchať našich rodičov, modliť sa s nimi a za nich, plniť si svedomie svoje školské povinnosti, navzájom si neubližovať, občas si niečo odriecť...

Otec: Teraz predložme Najsvätejšej Trojici prostredníctvom Panny Márie prosby za naše potreby:

Vypros nám, Matka, silu k manželskej vernosti, k čistej a nesebeckej láske podľa vzoru Svätej Rodiny a vytrvalosť v tom až do konca.

Všetci: Panna Mária, oroduj za nás!

Otec: Vypros nám rodičom silu, múdrosť a silný cit zodpovednosti za výchovu našich detí, najmä náboženskú, lebo "čo osoží človeku, keby celý svet získal, ale duši svojej by uškodil?"

Všetci: Nebeská Matka, oroduj za nás!

Otec: Chráň, Matka, našu rodinu od prehnaného pohodlia a prepychu, od nerozumnej zhánky po nepotrebných veciach a zážitkoch.

Všetci: Panna najmúdrejšia, oroduj za nás!

Otec: Vypros našim deťom zdravie, ducha poslušnosti, skromnosti, vzájomnej svornosti, usilovnosti a obetavosti.

Všetci: Matka Spasiteľa, oroduj za nás !

/možno pridať prosbu matky za otca, detí za rodičov.../

Otec: A teraz, naša nebeská Ochrankyňa, prijmi naše zasvätenie:

/Otec/ Ja, X. N. /matka/ ja, Y. N. /deti jedno za druhým/, ja, Janko, Marienka... sa ti zasyacujeme. Vrúčne ťa prosíme, prijmi nás za svojich a chráň nás od všetkého zlého. Chceme zachovávať všetko, čo sme ti sľúbili. Tak nám Pán Bôh pomáhaj na tvoje orodovanie, naša nebeská matka a Patrónka. Amen.

. . .

Záverom opakujeme, že toto je len pomôcka, návrh, ktorý by si každá rodina mala upraviť podľa svojej konkrétnej situácie, podľa toho, "kde ju topánka tlačí", podľa počtu a veku detí a pod.

ÚVAHY O DUCHOVNOM ŽIVOTE NA SLOVENSKU

2. časť

Duchovne spoločenstva

Jedna mladá žena povedala: "Na našom sídlisku býva viacero mladých rodín, ktoré chodia do kostola. Chceli by sme sa viac zblížiť, stretávať sa, ale nevieme ako." Čo by ste jej poradili? Možno by ste jej povedali, že každé stretnutie je iné, a tak že sami musia hľadať, čo je pre nich najvhodnejšie. Možno by ste jej vysvetlili, ako má vyzeráť spoločenstvo a stretnutie, a že ak to nebudú robiť tak, ako ste jej povedali, bude to len prešľapovanie na mieste.

Položme si najskôr otázku: P r e č o máme v y t v á r a ť s p o l o č e n s t v á ? Preto, že to pociťujeme ako potrebu. Boh nás stvoril spoločenskými, je to v nás. Ale dnes je tu ešte jeden dôvod, podobný, ako nachádzame v prvých kresťanských časoch. Žijeme v diaspore uprostred pohanského sveta. Sú priestory v našich dušiach, o ktoré sa často nemôžeme deliť so svojím okolím, ako to mohol robiť stredoveký človek v kresťanskom prostredí. Preto o to väčšmi pociťujeme potrebu vyhľadávať sa, stretávať sa ako bratia v Kristovi, otvárať si navzájom srdcia v láske. A preto spoločenstvá, ktoré tvoríme a chceme vytvárať, majú byť v prvom rade bratskými spoločenstvami, založenými na vzájomnej láske a priateľstve všetkých členov, lebo len takéto spoločenstvá dávajú možnosť zažiť svojim členom to, čo je kresťanstvu najvlastnejšie: LÁSKU. A len takéto spoločenstvá vydávajú svedectvo, ktoré tak mocne vplývalo na neveriacich pri prvých kresťanoch, keď hovorili: "Pozrite, ako sa milujú."

Ak spoločenstvo nedáva možnosť zažiť bratskú lásku, tak nesplňa najvlastnejšiu funkciu kresťanského spoločenstva, a nemali by sme ho ani nazývať bratským spoločenstvom, ale podľa jeho zamerania skôr záujmovým krúžkom alebo odborným seminárom. Paralelu toho, o čom hovorím, môžeme nájsť i vo svete. Bratské spoločenstvá majú svoju paralelu v pokrvných rodinách, v kamarátstvách z detstva, v partnerských láskach. Krúžky a semináre majú svoju paralelu v odborných krúžkoch a seminároch. Aký je tu rozdiel? Ten, že rodina, kamarátstva z detstva, partnerské lásky zachytá-

vajú celého človeka, jeho rozum, vôľu i cit, kým krúžky a semináre zachytávajú obyčajne len rozum človeka. Sú často užitočné a potrebné - dávajú možnosť realizovať sa špeciálne v niektorých oblastiach, napr. vo filozofii, v katechetike, v otázkach rodinnej výchovy. Ak máte bratské spoločenstvo, môžete si všetci /ako jeden bod vašich stretnutí/, alebo len niektorí členovia spoločenstva /napr. muži, ženy/ vytvoriť ešte takýto seminár. Ale ak spoločenstvo nemáte, krúžok či seminár vám ho nenahradí. Raz som zažil, ako sa na stretnutí takéhoto krúžku rozplakalo isté dievča a hovorilo, že stále mu len čosi vysvetľujú, stále sa tam múdro diskutuje, ale nikoho nezaujíma, čo ho trápí, o čom by sa ono chcelo porozprávať. Dievča nepoznalo bratskú lásku spoločenstva.

A k o v y t v o r i ť s p o l o č e n s t v o ? Tu by som chcel upozorniť na chyby tých, ktorí "lovia" do spoločenstva. Zdá sa, že si často dostatočne neuvedomujú svoju zodpovednosť za tých, ktorých prijímajú, za tých, ktorí sa možno prvýkrát stretli so spoločenstvom. Akoby si títo zakladatelia neuvedomovali, že oni sejú, formujú týchto ľudí. A niekedy ich, žiaľ, sformujú tak, že títo viac o spoločenstve nechcú ani počuť. Niektorí zakladatelia neriešia základné problémy ľudí, ktorých prijímajú, alebo ich riešia direktívne. Tí, ktorí vstupujú do spoločenstva, často nevedia, čo chcú, len hľadajú. Nedokážu preto ani posúdiť, či je takéto spoločenstvo pre nich vhodné. To by však mali spoznať tí, ktorí ich prijímajú. Najväčšou chybou tu je neprírodné organizovanie, podchyťovanie nováčkov.

A k o m á t e d a s p o l o č e n s t v o v y z e r a ť? Myslím si, že by malo spĺňať tieto tri úlohy:

1. byť zamerané na Boha;
2. vo vzájomnej láske prijímať život každého svojho člena;
3. byť otvorené pre iné spoločenstvá, pre všeobecnú cirkev, pre svet - byť kvasom.

V týchto troch úlohách spoločenstva môžeme vidieť obsah prvého a najdôležitejšieho z prikázaní: "Milovať budeš Pána Boha svojho celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou! Toto je najväčšie a prvé prikážanie. Druhé však sa mu podobá: Milovať budeš bližného svojho ako seba samého! Na týchto dvoch prikážaniach spočíva celý zákon i proroci." /Mt 22,37-40/

Bližšie rozvediem úlohy spoločenstva:

1. Ak nie je prvoradou úlohou spoločenstva oslava Boha, modlitba, úcta, klananie sa, skĺznosť záujem spoločenstva na seba samých a spoločenstvo miesto modlitby intelektualizuje, kritizuje, pri referovaniach vypočúva svojich členov ako pred komisiou. Spoločenstvo, v ktorom má prvé miesto Boh, vidíme napr. v Taizé. Berme si z neho príklad pre naše spoločenstvá.

2. O vzájomnej láske v spoločenstve mi priateľ povedal: "Túžil som po tom, aby spoločenstvo stálo na prirodzenej báze. Tam, kde toto chýba, nemá spoločenstvo dlhú perspektívu, ani tú správnu hodnotu." Tam, kde je vzájomná láska, členovia spoločenstva sa radi stretnú, aby sa spolu pomohli, porozprávali o sebe, potešili sa úspechom, podelili sa o starosti, usmernili sa na kresťanskejšie postoje. Radi sa spájajú so životom cirkvi, s jej liturgickými slávnosťami, modlitbami za aktuálne potreby, čítaním encyklik atď. Vyhľadávajú sa i mimo stretnutí, plánujú si spolu dovolenky, pomáhajú si pri starostlivosti o deti. Tam nemusia hovoriť: "Sme duchovné spoločenstvo, tak sa trpne." Alebo o spoločnej dovolenke spoločenstva: "Bola to najhoršia dovolenka, akú som kedy zažila." Niektoré spoločenstvá preberajú sčasti na

seba úlohu duchovného vedenia svojich členov. Môže to byť dobré, ale treba dať pozor na chyby, o ktorých sme hovorili pri duchovnom vedení v 6. čísle Rodinného spoločenstva.

Tu treba povedať čosi o referovaniach. Iste každý vie, čo to je: Členovia spoločenstva hovoria pred bratmi a sestrami v spoločenstve o svojom živote, o svojich úspechoch i chybách. Ostatní potom v bratskej láske /kiež by!/ upozornia brata či sestru na chyby, na jednostranné pohľady, subjektivizmus, ktorým riešil nejaký problém. Referovanie je pravda o sebe. A pravda a láska sú základom jednoty. Niet ozajstného spoločenstva bez pravdy. Pri referovaní však kľúčovú úlohu hrá miera referovania. Objasním to na príklade zo života v manželstve: Je znakom nelásky, nedôvery, ak manžel či manželka musí svojmu partnerovi do haliera vypočítavať svoje výdavky, do minúty čas neprítomnosti. Ale je znakom ľahostajnosti a neúprimnosti, ak si každý z manželov robí so svojimi peniazmi a časom, čo uzná za vhodné, ak ten druhý nemá právo opýtať sa: "Kde si bol tak dlho?" alebo "Čo si urobil s tými peniazmi?". Približne takto by malo vyzeráť referovanie, hovorenie o svojom súkromí i v spoločenstve. Referovanie nemá čo robiť na akademickej pôde, patrí do atmosféry bratskej lásky, preto ho v krúžkoch a seminároch nenachádzame. V spoločenstve by však mal byť preň priestor. Nie však vo forme súdneho procesu, ale pravdivého otvorenia sa v láske.

Chcel by som tu čosi povedať i o spoločenstvách, ktoré si hovoria duchovná rodina. Neraz sa dosť negatívne stavajú k členom svojej pokrvnej rodiny v duchu slov: "Čokoľvek by si mal dostať odo mňa, nech je to dar Bohu." /Mt 15,5/. A hoci si zakladajú na svojej duchovnej výške, takýmto postojom sa zbavujú možnosti kladne vplývať na členov svojej pokrvnej rodiny, a tak často niekto iný, kto ani nemusí byť na takej výške, urobí v ich rodine pre Kráľovstvo Božie viac ako oni.

3. Otvorenosť voči okoliu je veľmi potrebná. A to nielen otvorenosť voči "naším" spoločenstvám, ale i voči druhým. Keď totiž človek pozná len to svoje, je náchylný myslieť si, že na Slovensku, ba v celej cirkvi nič duchovnejšie, prepracovanejšie a hlbšie neexistuje. A pritom by stačilo neobdivovať toľko iba seba a všimáť si trochu snaženie iných spoločenstiev u nás, u iných národov, v celej cirkvi. Spôsoby, ako žiť s inými, iste nájdeme i na prirodzenej báze i na organizačnom prepojení, lebo oboje je potrebné.

Iste by sa na túto tému dalo ešte veľa hovoriť, ale to ďalšie nechávam na vaše diskusie a plány.

Nech nás všetkých sprevádza Duch Boží!

EPILÓG K ROKU SV. CYRILA A METODA /VYZNANIE GRÉCKOKATOLÍKA/

Len nedávno sa skončil jubilejný Cyrilometodský rok, ktorý sme prežívali pri príležitosti 1100. výročia smrti sv. Metoda, ale iste v srdci a mysli každého z nás ešte prežité chvíle a udalosti a i v duchovnom živote môžeme cítiť dary, ktorých sa nám dostalo.

Sv. Cyrila a Metoda sme si nepripomínali iba my v Československu. Hlásili a hlásia sa k nim viaceré národy, dokonca viaceré

cirkevné spoločenstvá, pretože sa pokladajú za ich pravých dedičov.

Na tomto mieste by som chcel povedať, že ako gréckokatolík slovanského obradu cítim, že toto dedičstvo je vo veľkej miere zachované práve u nás, gréckokatolíkov. Zachovali sme si obrad, vieru a v podstate i jazyk sv. Cyrila a Metoda a žijeme na území, i keď zväčša len na jeho východnom okraji, na ktoré prišli. Jubilejný cyrilometodský rok mal preto pre mňa zvláštny význam. O to bolestnejšie som pociťoval skutočnosť, že počas celého roka som z úst niktorého z bratov rímskokatolíkov prakticky nepočul o gréckokatolíkoch a o ich vzťahu k sv. Cyrilovi a Metodovi. A to ani v kostoloch, ani pri celocirkevných oficiálnych oslavách. Nechcem tento svoj osobný poznatok zovšeobecňovať. Veď som nemohol byť na všetkých miestach a vo všetkých kostoloch, kde sa rozjímalo o jubilejnom roku. Ani by som za iných okolností túto skúsenosť nespomínal. Zdá sa mi však, že nie je náhodná ani ojedinelá. Zapadá do rámca ostatných skúseností z môjho doterajšieho života i zo života ostatných mne známych gréckokatolíkov. Keď uvažujem o tom, zdá sa mi, ako by aj toto bolo akosi časťou dedičstva po sv. Cyrilovi a Metodovi, ktoré nesie gréckokatolícka cirkev. A práve aj cez toto cítim bezprostredné spojenie nás gréckokatolíkov s nimi.

Sv. Cyril a Metod prišli do prostredia, ktoré bolo už formované zo Západu. A bolo aj pod jeho priamym vplyvom. Za týchto okolností bola ich úloha veľmi ťažká i napriek tomu, že mali vlastne všetky dôvody a podmienky, aby ich obyvateľstvo i jeho vládnuca vrstva prijali. To sa aj spočiatku stalo. No vládnuca vrstva však napokon podľahla silnému tlaku Západu. Tým sa dielo sv. Cyrila a Metoda dostalo do ťažkostí. Pokiaľ sv. Metod žil a mohol ho svojou osobnosťou chrániť, toto dielo napriek ťažkostiam rástlo. Po jeho smrti však už nebolo človeka, ktorý by sa ho bol zastal. Pre Svätopluka, ako sa z dostupných prameňov zdá, nemalo veľkú cenu. Naopak, pod nemeckým vplyvom sa stal sám jeho ničiteľom. A čo nedokončil on, Viching a ich nasledovníci, to sa završilo pádom Veľkej Moravy pod tlakom Maďarov. Časť Metodových žiakov vyhnali, časť predali do otroctva a časť pravdepodobne prežila v ťažkých podmienkach na Veľkej Morave až do jej pádu v roku 907. Slovanská liturgia na centrálnom území Veľkej Moravy prakticky zanikla. Pôsobením Metodových žiakov sa však dostala najna do Bulharska a Macedónie a odtiaľ neskôr do Ruska. V cyrilometodovských časoch sa dostala aj k Srbom a Chorvátom. Prakticky všade tu existuje aj dnes, ale väčšinou len v rámci pravoslávnej cirkvi, ktorá sa vytvorila po východnom rozkole v roku 1054. Tento ešte viac odcudzil Východ od Západu. Je zaujímavé, že v Chorvátsku sa dodnes zachovala hlaholská liturgia, t. j. do slovanského jazyka preložená rímska liturgia, tiež pozostatok diela sv. Cyrila a Metoda.

Krutý zásah a neskorší tlak prostredia teda spôsobili, že slovanská liturgia na centrálnom území Veľkej Moravy, to znamená na území súčasnej Moravy, západného Slovenska a severného Maďarska, zanikla. Napriek tomu sa však, ako sa dá usúdiť z niektorých znakov, udržali veriaci byzantsko-slovanského obradu na východnom okraji bývalej Veľkej Moravy, to znamená aj na území dnešného východného Slovenska. Ich rady v 14. až 16. storočí rozšírili prisťahovaním Valasi a Rusíni. Títo veriaci tu žili na rozhraní, zo Západu vytlačení západnou civilizáciou, z Východu ovplyvňovaní východnou civilizáciou. Keďže východná civilizácia stála na cyrilometodovských kultúrnych základoch, mala na nich vždy silný vplyv. Tento vplyv zapríčinil, že keď ku kultúre na východ od nich prenikol východný rozkol, pravdepodobne všetci títo veriaci odpadli k nemu. Sami na vlastnej koži spoznali ovocie rozkolu,

závislosť na svetských vládcov a z toho plynúci úpadok a zaostalosť. Hľadali cestu naspäť. Dňa 24. apríla 1646 na užhorodskom zámku sa 63 duchovných zjednotilo znovu s katolíckou cirkvou. Únia - zjednotenie sa šírila najskôr na území dnešného východného Slovenska, neskôr v celom vtedajšom Mukačevskom biskupstve. Roku 1759 mohol biskup Manuel Olšavský hlásiť do Ríma, že na území tohto biskupstva už niet nezjednotených pravoslávnych. Veriaci byzantsko-slovanského obradu zjednotení s Rímom sa nazývajú gréckokatolíckmi a sú predkami nás, dnešných gréckokatolíkov. Ani po zjednotení sa gréckokatolíkom nežilo ľahko. Na východe boli v nemilosti, ba u pravoslávnych, s ktorými ich predsa len spájali spoločné kultúrne korene, i v nenávisti. Na západe u rímskokatolíkov znovu nenachádzali pochopenie pre svoj obrad a reč. Dlhé obdobie žili v diskriminácii pod vládou egerských biskupov a i po jej ukončení niesli pečať nepochopenia a menejcennosti. Museli neustále bojovať o svoj obrad i o miesto v cirkvi. Podobne boli na tom aj gréckokatolíci žijúci na severe od Karpát, na území vtedajšieho Poľska, ktorí prijali úniu už v roku 1596 v Breste. Za svoju vernosť cirkvi museli gréckokatolíci neraz položiť aj svoje životy; spomenme aspon sv. Jozafáta, mučeníka za úniu. Pritom museli znášať a riešiť aj vlastné, vnútorné problémy. Táto situácia trvala stáročia a prakticky trvá dodnes. Nie je to dávno, čo znovu tiekla krv gréckokatolíkov pre vernosť cirkvi. Veľká časť gréckokatolíkov na východe a severe je umlčaných. Aj my u nás sme museli podstúpiť ďalšie skúšky. 18 rokov umlčovania, internovania a vyhnanstvo biskupov a knazov. Otec biskup Gojdič zomrel pre svoju vernosť cirkvi vo väzení, otec biskup Hopko s podlomeným zdravím. A predsa sme napokon tu. Z okolo 305 000 umlčaných veriacich sa po 18 rokoch prihlásilo okolo 315 000!

Naša cesta sa začala niekde tam na Veľkej Morave po vyhnaní Metodových učeníkov, u Ľudí; ktorí si s láskou napriek ťažkostiam zachovali vieru i obrady prinesené sv. Cyrilom a Metodom. Začala sa pri utláčaní a rúcaní cyrilometodovského diela. A pečať tohoto nepochopenia a utláčania, akoby prenesená na dedičstvo sv. bratov, ktoré v našom obraze do takej miery žije, pre ťhádzala našimi dejinami až dodnes. Situácia gréckokatolíkov sa v podstate nezmenila ani v súčasnosti. Nie sme v priazni, často sa stretávame s ľahostajnosťou, nepochopením a bez nadsadzovania možno povedať aj s obradovou likvidáciou. A to aj u našich bratov vo viere. My chceme zostať verní dedičstvu otcov a v ňom chceme patriť aj do cirkvi Kristovej. Chceme tvoriť spoločenstvo cirkvi u nás spolu s bratmi latinského obradu. V dnešných pre vieru takých ťažkých časoch aj my o ňu bojujeme. Mali by sme si navzájom pomôcť.

Uvedomujem si však, že aj my, gréckokatolíci, musíme na sebe pracovať. Máme viaceré vlastné problémy - národnostné, liturgické a ďalšie. Máme mnohé chyby, ktoré sa nemôžu páčiť Bohu a ktorými môžeme byť nesympatickí aj svojim bratom vo viere. Treba, aby sme si tiež uvedomili, že nestačí Boha stretať len v liturgii, ktorú tak milujeme, ale že svoj vzťah k Bohu musíme preniesť do nášho každodenného života, do nášho zmýšľania, slov a najmä činov. Aby sme sa stávali lepšími a hodnotnejšími pred tvárou Božou, aby sme predovšetkým týmto mohli obohatiť pokladnicu cirkvi. Ak sme ešte tu po tom všetkom, čo bolo a je v našich dejinách, celkom iste to nie je naša zásluha. Ľudské dielo by už dávno bolo zaniklo. Zachovala nás Božia Prozreteľnosť, a ona vie prečo. Mali by sme v pokore hľadať tento dôvod, tento zmysel našej existencie, aby sme ho mohli v zodpovednosti naplňať. Nemali by sme sa len ponosovať na ťažkosti, na chyby iných. Mali by sme viac ďakovať. Veď akí sme my sami? Hlásime sa k sv. Cyrilovi a Metodovi, cítime ich dedičstvo, ale náš vzťah k nim v každodennom živote - i duchovnom - je často

veľmi hmlistý a slabý. Naša úcta k nim nie je dostatočne živá, inšpirujúca.

Vo svojej úvahe som chcel upozorniť na nás, gréckokatolíkov. Že sme tiež tu, že sa tiež hlásime k sv. Cyrilovi a Metodovi. Mnohí o nás vôbec nevedia, alebo nás nepoznajú. Doma ani vo svete. Ani jubilejný rok v tom nepriniesol väčšiu zmenu. Musím však povedať, že som sa cítil oslovený, keď sv. Otec Ján Pavol II. posvätil základný kameň gréckokatolíckej katedrály našich bratov vo viere i obrade v Kanade, ktorí vlastne pochádzajú tiež odtiaľto.

Chcel som upozorniť aj na to, aby sa neustalo v záujme o sv. Cyrila a Metoda. Aby koniec jubilejného roku neznamenal aj koniec hlbšieho záujmu o nich. Zdá sa mi, že o nich, no najmä o ich diele, vieme málo a čo vieme, tak často prijímame i reprodukovujeme veľmi povrchné a zvykovo. Chcel som upozorniť na to, aby sme neprestali v štúdiu ich života a celého ich dedičstva. Aby tento záujem nebol len záujmom úzkej vrstvy vzdelancov, ale stal sa najširším záujmom všetkých nás. Len tak môžeme spoznať každý svoje miesto v dedičstve Veľkej Moravy i v dedičstve svätých bratov. Aby sa pritom nehľadali len historické fakty, ale aby sa rozjímaním nad nimi hľadal ich duch, ktorý nám často môže povedať viac ako fakty samé.

Som presvedčený, že v našich gréckokatolíckych dejinách sa možno veľa dozvedieť o diele a dedičstve svätých bratov. Spomenul som aj niektoré ťažkosti vo vzťahu k rímskokatolíkom. Bolo mi ťažké písať o tom, preto som naznačil len niektoré. Odvážil som sa to urobiť len preto, lebo som to nepísal s hnevom v srdci, ale s úprimnou snahou poslúžiť bratom - rímskokatolíkom informáciami, o ktorých možno ani nevedia. Aby sme sa nemuseli vždy "deliť" na gréckokatolíkov a rímskokatolíkov. Všetkých nás bolí nejednota a rozdelenosť súčasného sveta. Zažívame ju bolestne vo svojom duchovnom i občianskom živote. Ako však môže dôjsť k dorozumeniu medzi Východom a Západom, ako môže dôjsť k jednote medzi katolíckou cirkvou a pravoslávny, ak malá skupina gréckokatolíkov, spájajúca v sebe Východ so Západom, nemôže nájsť porozumenie a pokoj u žiadnej z oboch strán?

Dotýka sa to aj rodinného života. Dokonca tam dochádza k najbolestnejším situáciám. Je veľa "miešaných" manželstiev gréckokatolík - rímskokatolík. A v mnohých z nich je kvôli tomu bolesť, nezhody, rozdelenie, ťažkosti, ktoré s nimi často prežíva aj ich okolie.

Pán Ježiš sa pred smrťou modlil za lásku a jednotu medzi tými, ktorí prijímajú jeho posolstvo. Svätý Cyril sa modlil podobne, a to za nás, Slovanov. Iste nie náhodne. Pomôžeme my, Slovania, rozdelenému svetu? Alebo prispejeme k jeho tragédii? Cirkev i svet možno čakajú práve na našu odpoveď...

Preto sa prihovám k všetkým bratom a sestrám vo viere v Krista slovami našej - aj Cyrilovej a Metodovej - krásnej liturgie:

Vozľubím druh druhu, da jedinomysliem ispoviemy Otca i Syna i Sviatoho Ducha... Milujme sa navzájom, aby sme jednomyselne vyznávali Otca i Syna i Ducha Svätého... Aby sme neskôr, pri slávnosti Vzkriesenia, raz všetci mohli spolu spievať Voskresenija deň. Je deň vzkriesenia.

ČÍM NÁS V KULTÚRNEJ OBLASTI POTEŠIL METODOVSKÝ ROK

Máme už za sebou jubilejný rok 1100. výročia blaženej smrti nášho slávneho vierozvesta sv. Metoda /6. apríla 885/, a tak je vari príhodné poobzrieť sa za týmto rokom a z letnej retrospektívy zhodnotiť, čo nám v našich podmienkach priniesol na kultúrnom poli. Nie je toho veľa v porovnaní s počinmi, ktoré podnietilo toto slávne výročie v cudzine, za hranicami niekdajšej Veľkej Moravy, ku ktorej kultúrnemu dedičstvu sa u nás oficiálne tak "hrdo" hlásime /žiaľ, o tých zahraničných cyrilometodovských podujatiach nám kvalifikovanejšie informácie chýbajú/. Pravda, s ohľadom na to, ako priam inertne sme sa stavali na verejnosti v ostatných rokoch k odkazu svätých solúnskych bratov, nie je ten lanský prínos za nedbateľný. To je prvé pozitívum v jeho bilancii.

V masovokomunikačných prostriedkoch rozbiehali sa akcie metodovského roka spočiatku váhavo, s neprirodzene veľkým dôrazom na kultúrnu, kultúrohistorickú a politickú stránku účinkovania sv. Konštantína-Cyrila a sv. Metoda na Veľkej Morave a podceňovaním ich misijného, christianizačného úsilia, kým "aj" tomuto aspektu ich činnosti - ktorý pre kresťanské hodnotenie je aspektom hlavným - nepriznal napokon na stránkach Nového slova zásadnú dôležitosť ako "autorita" akademik Viliam Plevza. Autori niektorých článkov uverejnených v Novom slove zobrali si na mušku kritiku politiku pápežov v súvislosti s povolením a zákazom slovienskej liturgie v 9. storočí a s neskorším rozvíjaním cyrilometodovskej tradície, ako aj cyrilometodovskú tradíciu ako takú a jej údajné zneužitie a falšovanie slovenským klerikalizmom a ľudáctvom. Každá seriózna kritika stojí za povšimnutie a zamyslenie sa, lenže títo autori bojovali nečisto, prispôsobujúc si históriu, vyťahujúc jedny fakty a zamlčievajúc druhé. Nepripraveného čitateľa, neznaleho v dostatočnej šírke dejinných skutočností, zaiste i dezorientovali. Istou náplastou na túto bolesť vedomého zavádzania boli však niektoré ďalšie časopisecké a knižné publikácie, ktoré sa stavali k svojej téme svedomitejšie. A to je druhé pozitívum.

Potešiteľné je, že si slávne jubileum pripomenuli všetky naše denníky, týždenníky aj iné periodiká, takisto rozhlas a televízia a že neurobili iba jednorazovo k 6. aprílu, k výročiu smrti sv. Metoda, ale sa venovali /najmä noviny a časopisy/ cyrilometodovskej a veľkomoravskej problematike už istý čas pred týmto dátumom a aj v období nasledujúcom po ňom. Dobrý predtakt tu naskytla už pripomienka 80. výročia narodenia univ. prof. Jána Stanislava v decembri 1984 a potom dvestoročnica narodenia Jána Hollého v marci 1985. Medzi uverejnenými článkami bolo možné nájsť, i keď v skromnejšej miere, aj state hodnotné a podnetné. Vyskytol sa v nich dokonca niekoľkokrát i podnet na vybudovanie dôstojného veľkomoravského pamätníka v Nitre, a to už je čo povedať, pretože okolo Nitry, okolo zdôrazňovania jej úlohy ako veľkomoravského centra obchádzame u nás - pre komunistické hodnotenie tamojších pribrnovských osláv z roku 1933 - ako pes okolo horúcej kaše.

Vzácný kvet vykvitol na stránkach Kultúry slova. V tomto časopise pre jazykovú kultúru sa vyslovil k metodovskému jubileu spôsobom špecifickým pre toto periodikum dr. Vlado Uhlár. V jeho článku "O Gorazdovi, Metodovom nástupcovi, a o jeho mene" našli sme skutočné ľudské teplo a chytilo nás za srdce aj autorovo prihováranie sa za to, aby naši rodičia, keď vyberajú meno pre svojho potomka, nenechávali bez povšimnutia meno nášho rodáka, dezinovného nástupcu sv. Metoda na arcibiskupskom stolci.

Isteže, pre radového čitateľa najprínosnejší bol dlhodobý seriál statí v Katolíckych novinách, ktorý osvetlil cyrilometodovskú misiu i niektoré nadväznosti z rozličných hľadísk a poskytol vynikajúci prehľad v tejto tematike. Z cirkevnohistorickej stránky zameriaval sa na cyrilometodovskú problematiku kňazský časopis Duchovný pastier. Jeho state boli prínosné a niektoré objavné.

V priebehu roka vyšlo i niekoľko knižných publikácií motivovaných metodovským výročím. Odborná práca akademikov Josefa Poulika, Bohuslava Chropovského a kolektívu: "Veľká Morava a počátky československej štátnosti" už svojím titulom a tým, že jej autormi sú významní archeológovia, prezrádza, z akých hľadísk sa v nej pristupuje k téme. Nedostala sa nám však do rúk, a preto sa k nej bližšie vyslovovať nemôžeme. Podobný prístup, cez materiálnu kultúru, volí si aj akademik Ján Dekan, ktorého Veľká Morava vyšla v novom vydaní. Toto dielo je už z minulosti dostatočne známe. Pre poznávanie cyrilometodovskej misie väčší význam nemá.

Širšej verejnosti viac môžu povedať práce zamerané všeobecnejšie alebo literárnym spôsobom. Aj také vyšli v jubilejnom roku, stretávame sa však pri nich zakaždým s nejakým tým háčikom. V najväčšom náklade (nakolko je nám známe), v 10.000 výtlačkoch, vyšiel v Slovenskom spisovateľi román Milana Ferku Svätopluk a Metod. Je to voľné pokračovanie autorovho Svätopluka spred desiatich rokov. Ferko sa ukazuje síce ako rutinovaný spisovateľ a ako dobrý znalec historických prameňov, ale fabuluje priveľmi voľne, takže jeho dielo v nijakom prípade nemožno označiť za solídny historický román. Povoľuje uzdu fantázii dokonca i tam, kde to známe fakty nepripúšťajú, alebo kde je ním navodená dejová situácia nepravdepodobná. Gorazd sa unho ako vysvätený knaz ožení a v závere zomiera zavraždený. Takýto fabulačný postup hodnotu Ferkovho diela znižuje. /Ferkovi tiež uviedli v metodovskom roku na našej poprednej scéne, v Divadle P. O. Hviezdoslava v Bratislave, hru Pravda Svätoplukova. Nevideli sme ju ešte, a tak sa k nej nebudeme vyjadrovať./

Kým Ferkov román bolo vidieť nejaký čas na pultoch knižných predajní, o polovicu menší náklad /5000 výtlačkov/ práce dr. Richarda Marsinu, DrSc., s názvom Metodov boj, ktorú vydal Obzor, bol za pár dní rozchytaný. Autor, odborník na listinné pramene, sa zameriaval, vychádzajúc z výsledkov vlastného pramenného výskumu, na osvetlenie celého úsilia sv. Metoda o zavedenie slovianskej liturgie. S jeho interpretáciami síce nie vždy možno bez výhrad súhlasiť, jednako treba knihu označiť za pozoruhodný prínos v našej spisbe o cyrilometodovskej problematike. Cenné je v nej už to, že obsahuje faksimile častí pápežských listov z obdobia byzantskej misie na Veľkej Morave, faksimile prvého známeho záznamu o sviatku sv. Cyrila a Metoda na Slovensku v kalendáriu tzv. Spišského misála zo 14. storočia a faksimile stránok z diela Samuela Timona i titulných stránok Juraja Papánka, Juraja Sklenára a Juraja Fándlyho z 18. storočia, ktoré dokladajú rozvoj cyrilometodovskej úcty. Kniha má na predsádkach farebné reprodukcie výrezov zo známej fresky "Prenesenie ostatkov sv. Klementa" z baziliky sv. Klementa v Ríme a z Benkovej "Slovenskej jari", na prebale farebnú reprodukciu olejomalby Františka Šestáka "Konštantín a Metod" z roku 1983.

V ešte menšom náklade /3000 kusov/ vyšla v Tatrane cenná publikácia Život a dielo Metoda, práca jazykovedcov univ. prof. Eugena Paulinyho a univ. prof. Simona Ondruša, ktorá sa v kníhkupectve ani nestihla zohriať. Obsahuje literárne pramene v preklade: Život Metoda, Život Klimenta, Pochvalu Cyrilovi a Metodovi,

Službu Metodovi, Sučny zákonník pre svetských ľudí, Napomenutie k vladárom, Ustavenia svätých otcov, Kánon na počesť sv. Dimitra Solúnskeho, Napomenutie k pokaniu a Epifaniovu homíliu. Je to kniha, ktorá si naozaj zasluží pozornosť. Žiaľ, u nás treba pri knihách tohto druhu počítať s tým, že úmerne s ich rastúcou kultúrnou hodnotou sa znižuje ich náklad.

Na doplnenia tu s potešením kritujeme, že Matica slovenská prispela k osвете v rámci metodovského výročia vydaním metodického súboru 32 pohľadníc s označením Metod - učiteľ Slovienov. Tento súbor vydaný v náklade 7000 exemplárov, z toho 3000 pre školy a osvetové zariadenia, je doplnený 19-stránkovým sprievodným slovom Anny Holleč, ktoré poskytuje historicky rámcovaný dobrý prehľad o literárnej práci svätých solúnskych bratov a ich žiakov, ako aj o literárnom odraze cyrilometodovskej tradície. Na tomto sprievodnom slove, ináč hodnotnom, mrzia nás silené tendencie pasáže formulované v duchu poplatnosti štátnej ideológii.

Vonkoncom nevieme, v akom náklade vyšli dve publikácie ďalšie, ktoré boli vydané v cirkevných nakladateľstvách; tam sa počet výtlačkov zásadne neudáva. Obe sú z pera dr. Antona Bagina a obe sú osobitne hodnotnými prácami, odborne fundovanými a súčasne napísanými čitateľsky zaujímavo. Slovenskej verejnosti ich možno vrelo odporúčať.

Jednu z nich vydala Česká katolícká charita v rozšírenom druhom vydaní v preklade zo slovenčiny /v slovenčine táto práca zatiaľ nevyšla/ pod názvom Apoštolé Slovanů Cyril a Metoděj a Velká Morava. S jej obsahom nás najlepšie oboznámi jednoduché vymenovanie kapitol: Prvé styky našej krajiny s kresťanstvom; Prenikanie kresťanstva na naše územie; Počiatky kresťanstva u Slovanov na Dunaji; Franské misie u podunajských Slovanov; Mojmir I. a Pribina; Veľkomoravský knieža Rastislav; Svätý Konštantín-Cyril; Veľkomoravský arcibiskup sv. Metod; Slovanická liturgia; Prvá slovanická vyššia škola; Veľkomoravská literárna škola; Veľkomoravský panovník Svätopluk; Zánik Veľkej Moravy; Umenie Veľkej Moravy; Úcta k sv. Cyrilovi a Metodovi. Kniha obsahuje i samostatné dopĺňajúce state českých autorov. Je vkusne ilustrovaná celostránkovými kresbami Mikuláša Klimčáka.

Jadrom druhej práce toho istého autora, s názvom Cyrilometodské kostoly a kaplnky na Slovensku, sú state o 41 kostoloch a kaplnkách zasvätených sv. Cyrilovi a Metodovi, usporiadané abecedne podľa názvov obcí. Táto publikáciu vydal Spolok svätého Vojtecha. Kniha vznikla na základe seriálu článkov uverejnených v Katolíckych novinách v rokoch 1982 až 1984. Každá stať je doplnená perokresbou kostola alebo kaplnky. Okrem toho publikácia obsahuje úvodné partie a v závere architektonicko-umelecké zhodnotenie cyrilometodovských sakrálnych objektov i fotografickú prílohu. Je vkusne graficky riešená, jej jednotlivé časti sú číslované znakmi hlaholskej abecedy /v ich číselnom význame/. Na oboch predsádkach je mapka Slovenska s vyznačenými obcami, v ktorých sú kostoly a kaplnky zasvätené sv. Cyrilovi a Metodovi. Na prebale vpredu je farebná snímka terchovského farského kostola, vzadu farebná reprodukcia oltárnej mozaiky sv. Cyrila a Metoda s Ukrižovaným z filiálneho kostola v Novej Bošáci, ktorú navrhol Vincent Hložník /1971/.

Príjemne nás prekvapila výstava s výrečným názvom Počiatky slovenských dejín a prejavy veľkomoravskej tradície vo výtvarnej a literárnej tvorbe, ktorú usporiadalo na záver roka /od 10. decembra 1985 do 12. januára 1986/ v bratislavskom Dome kultúry na nám. SNP Ministerstvo kultúry SSR spolu so Slovenskou akadémiou vied. Oddá sa pristaviť sa pri nej bližšie, pretože znamená podľa

našho názoru istý pozitívny prelom v osвете o našich národných dejinách a pretože jej určili putovať v priebehu roka 1985 po slovenských mestách /február - marec Komárno, apríl - máj Martin, jún - júl Košice/.

Toto podujatie predstavuje rozšírenie reprezentatívnej výstavy, ktorú usporiadali na jar roku 1985 v Nitre pri príležitosti medzinárodnej vedeckej konferencie Počiatky československej štátnosti a úloha slovanskej kultúry v európskych dejinách. Výstava zahrňa množstvo predmetov hmotnej kultúry pochádzajúcich z archeologických vykopávok /údajne vyše pol druhá tisíca jednotlivých kusov/, literárne pamiatky zo zbierok Matice slovenskej a výtvarné diela našich umelcov s cyrilometodovskou a veľkomoravskou tematikou. Jej scenár vypracoval akademik Bohuslav Chropovský s ďalšími spolupracovníkmi. Konštatujeme však, že inštalácia výstavy v Bratislave nemala prakticky nijakú propagáciu.

Spozorovali sme, že sa tu prvýkrát po dlhých rokoch pozorne kladie dôraz na slovenskosť, na etnickú kontinuitu osídlenia územia Slovenska od 5. storočia a na kontinuitu slovenskej národnosti a slovenského národa prinajmenšom od čias Veľkej Moravy. Napodiv ustupuje tu do úzadia doterajšie povinné zdôrazňovanie, že Veľká Morava bola prvým spoločným štátom Čechov a Slovákov, skôr sa ponad česko-slovenské /resp. česko-veľkomoravské/ vzťahy v 9. storočí prechádza - vyjímúc krátku prostú chronológiu dejov - mlčaním. Pozorovateľovi sa tu nevdojak natíska predstava korešpondujúca so spochybňovaním správy o pokreste Premyslovca Borivoja /ako Svätoplukovho vazala/ svätým Metodom zo strany niektorých súčasných českých historikov, podľa ktorých neskorý autor tejto správy /až z konca 10. storočia/ umele dokladal právnú kontinuitu medzi Veľkou Moravou a českým štátom. Ale nechajme bokom dohady a skonštatujme, že naznačený zorný uhol v scenári výstavy privádza k inej krajnosti, k tomu, že sa prakticky obchádza pestovanie slovenskej liturgie v českom štáte /sázavský kláštor, kláštor Na Slovanech/, ktoré nepochybne zohralo veľkú úlohu v zachovaní a rozvíjaní cyrilometodovskej tradície aj na Slovensku. To, pravda, vyplýva možno i zo skutočnosti, že sa scenár výstavy vyhýba christianizačnej stránke misie sv. Cyrila a Metoda.

Medzi množstvom literárnych exponátov nás osobitne zaujali prekrásne vypracované faksimile Kyjevských listov, Cyrilovho Proglasu, regestu buly Industriae tuae pápeža Jána VIII. a rozpravy O písmenách mnícha Chrabra, ktorých autorom je reštaurátor Ivan Galamboš, Hlohovské zlomky hlaholské z 13. storočia, z literárnych pamiatok 18. a 19. storočia faksimile Szölliösiho Cantus catholici, Sinapiovo-Horčičkovo Neo-forum latino-slavonicum, originály spisov Timona, Papánka, Sklenára, Fándlyho, Šafárika, Kollára, Hollého a Sasinka, reprodukcia časopisu Cyrill a Method z roku 1857 a originálny obal Stanov Matice slovenskej z roku 1863. Rozvoj cyrilometodovskej tradície v období slovenského národného obrodzenia a v matičných rokoch je teda exponátmi zachytený dobre, ale nezasvätenému návštevníkovi / a tým je nejeden z nás, pretože škola dnes nedáva nazrieť do týchto vecí ani akoby z rýchlika/ povie táto časť výstavy dosť málo. Kde sa tu napríklad človek dozvie, že Matice slovenská bola vlastne založená "na tisícročnú pamiatku nášho pokresťančenia a založenia písomnosti slovanskej"?

Z výtvarných diel sú na výstave práce zväčša novšie, a to práce rozdielnej kvality a rozdielnej výpovednej hodnoty, niektoré dokonca akoby ani s témou nesúviseli. Medzi najlepšie rátame plastiky Ľudmily Cvengrošovej, Jána Kulicha a Vojtecha Matušinca, grafiky a gobelín Mikuláša Klimčáka. Zo starších diel zaujme najmä Benkova "Slovenská jar" z roku 1949 a oltárny obraz sv. Cyrila a Metoda od Jozefa Božetecha Klemensa z roku 1876.

Klemensov obraz bol však na bratislavskej výstave inštalovaný tak nevhodne, že návštevník prechádzal okolo neho obrátený chrbtom. Zato dominantné miesto, pred vstupom do výstavných miestností, dostalo sa gobelínu Mikuláša Klimčáka "Byzantská misia na Veľkej Morave" z rokov 1963 až 1971, znázorňujúcemu príchod sv. Cyrila a Metoda k Rastislavovi. Ide tu o monumentálne dielo veľkých rozmerov, pri ktorom cítiť, že umelec vložil doň celé svoje srdce. Zámer diela dáva tvorca nezakryte najavo v nápisu tvoriacom rám obrazu. Na ľavom, hornom a pravom okraji obrazu môžeme čítať tieto slová: "Slovenský národ na pamiatku 1100. výročia účinkovania / solúnskych bratov sv. Cyrila a Metoda na Veľkej Morave - apoštolom a učiteľom slovanských národov / a na pamiatku slávneho a múdreho kniežata Rastislava". Spodný okraj nesie nápis: "A nastal slávny deň, keď národom slovanským zvestované bolo Slovo v jazyku a písme slovianskom". Možno i pre takto jasne vyjadrený tvorcov postoj k pamiatke sv. Cyrila a Metoda je reprezentačné dielo prvotriednych umeleckých kvalít v majetku autora, ako sme sa dočítali zo štítku umiestneného pri ňom ... /S takou istou poznámkou sme sa stretli aj pri iných umelecky hodnotnejších dielach na výstave./

Vzácnym exponátom je veľmi pekná kópia výrezu fresky "Prenesenie ostatkov sv. Klementa" z rímskej baziliky sv. Klementa, ktorú na poverenie rektora Vysokej školy výtvarných umení národného umelca Jána Kulicha zhotovili poslucháči tejto školy Vladimír Plekanec, Mária Ďuricová a Július Síleš. Zaslúžila by si byť umiestnená na čelnom mieste v národnej galérii.

Osobitne stojí za povšimnutie bibliofília poslucháčov Vysokej školy výtvarných umení Fera Luckého, Igora Bencu, Karola Felixu a Dagmar Janíčkovej s názvom Legenda o Metodovi a slovanských knihách / Legenda o Metodovej smrti/. Táto práca sa stáva výrazným dobovým dokumentom pre svoj epilóg. Z epilógu sa možno dočítať, čo sa dozvedeli v júli roku 1979 na československom veľvyslanectve v Ríme vtedajší študenti Fero Lucký a Jozef Porubovič, ktorých tu bol poslal ich rektor a profesor Ján Kulich hľadať pamiatky "pre podujatie Pamätník". Kultúrny atašé veľvyslanectva porozprával vtedy Kulichovým poslom o tom, ako kardinal Casaroli ponúkol československému štátu možnosť vyslať do vatikánskeho tajného archívu odborníkov na štúdium pamiatok vzťahujúcich sa na obdobie Veľkej Moravy. V tom čase už takto pôsobili vo Vatikáne štyria pracovníci Bulharskej akadémie vied. A vo vatikánskej knižnici bola výstava dokumentov vzťahujúcich sa na najstaršie obdobie bulharského štátu, ktorú usporiadala Bulharská akadémia vied.

Nuž tak. Nie je nám doteraz nič známe o tom, že by sa bol náš štát vatikánskej ponuky chytil. Koniec koncov, v takom prípade boli by sme museli dajako zaznamenať v našej spisbe prílev nových historických informácií z cyrilometodovského obdobia čerpaných z netradičných prameňov. A to sme nezaznamenali. Náš štát sa tu zrejme vyznamenal kultúrnym ignoranstvom. O motívoch toho radšej pomlčme. Ale už to, že verejnosť má možnosť sa o vatikánskej ponuke dozvedieť, pokladáme za akési pozitívum metodovského roka u nás.

Myslíme si, že netreba zhrňať to, čo sme už povedali. Každý si zaiste urobí svoje uzávery sám. Nemôžeme si totiž robiť ani pri najlepšej vôli nárok na úplnosť nášho pohľadu, iste čo-to aj ušlo našej pozornosti a môžeme sa domnievať, že hold sv. Metodovi vzdali aj neznámi tvorcovia, ktorých práce zatiaľ ležia "v zásuvke".

SKÚSENOSTI KONVERTITU

Své vyprávění začnu citací čl. 32 Ústavy Československé socialistické republiky: "Svoboda vyznání je zaručena. Každý může vyznávat jakoukoli náboženskou víru, nebo být bez vyznání, i provádět náboženské úkony, pokud to není v rozporu se zákonem."

Narodil jsem se v 1957. roce a jako tehdy většina dětí jsem byl pokřtěn. Od té doby jsem byl vychováván tak, abych s vírou nepřišel do styku. Po ukončení ZŠ jsem studoval na vojenském gymnáziu v Opavě, potom na vysoké vojenské škole ve Vyškově. Po úspěšném ukončení studia jsem v r. 1980 nastoupil do Podbořan.

Stačil jsem se také oženit a po roce se nám narodila holčička, kterou jsme na moje přání nedali pokřtít. Mám hodnou ženu, o které jsem od začátku věděl, že je věřící, ale doufal jsem, že se mi ji podaří převychovat. Přestehovali jsme se do Žatce a potom do Podbořan, kde se nám narodila druhá dcera. Ani tu jsme na mé přání nedali pokřtít.

Byl jsem straník, měl jsem stranické funkce a vojenskou kariéru před sebou. Základní morální kodexy jsem se snažil dodržovat, ale stále jsem cítil nespokojenost - někde uvnitř.

Od dětství mám krásného koníčka. Zájem o výtvarné umění. Nacházím pro něj i pochopení u manželky. Nejvíce mě zajímají a přitahují starí mistři. Často jsem narazil na výtvarné ztvárnění náboženské tematiky, která mi byla cizí. Viděl jsem jen krásné obrazy, ale hloubku děje jsem nevnímal. Cítil jsem to, snažil jsem se tu propast překonat, ale marně. Nedařilo se mi ani přesvědčit ženu, že její názory jsou nesprávné, naopak, po vzájemné dohodě jsem přistoupil na to, že dáme pokřtít naše děti a pro klid Haniččiny duše udeláme svatbu v kostele. Hanička, moje žena, si začala prohlubovat své znalosti o víře a já jsem, tak aby o tom nevěděla, četl a studoval také. Hledal jsem tu sílu a nadšení, která poutala a poutá moji ženu k Pánu Bohu - nyní už je také znám.

Nacházel jsem lásku, přísné mravní zásady, statečtí o manželství, o výchově dětí a mnoho dalšího. To mě stále přitahovalo a přestal jsem se v duchu posmívat Haničce a ostatním věřícím, že jsou staromódní, a zahlubával jsem se více a více do studia víry. V tomto období jsme také přikročili k přípravě křtin a svatby.

Ve svém osobním životě jsem stále někam spěchal, neměl jsem na nic čas a nejmíň na rodinu. V tomto čase jsem onemocněl. Téměř dva měsíce jsem byl připoután na lůžko. Měl jsem dost času na přemýšlení i na čtení. Přečetl jsem Bibli. Zjistil jsem, že ji vnímám úplně jinak, než by měl neverčící.

Několikrát jsem se radil s otcem Z., který byl v těchto počátcích pro mě doopravdy otcem.

Po delších úvahách, zvažování všech pro a proti jsem se rozhodl, /dnes už vím, že jsem při tom rozhodování nebyl sám/, že podniknu radikální krok. Sepsal jsem žádost "o zrušení členství v KSČ", kde jsem uvedl důvod, že jsem věřící a tímto směrem se chci s celou svou rodinou ubírat. Toto rozhodnutí nebylo v žádném případě unáhlené, nebo dočasné vzplanutí. /Otec - dlouholetý straník, státní zaměstnanec, bratr - straník, státní zaměstnanec, sestra - straník, studentka VŠ a dvě malé děti, které mají život před sebou!/
25

Žádost jsem podal 4. 8. 1984. Ještě ten večer jsem už neměl stranický průkaz. /Byl mi odebrán./ Také jsem byl okamžité zbaven stranických funkcí. Příští den jsem již nesměl na jednotce vést politické školení, i když jsem po celé čtyři roky dosahoval se svou skupinou pouze výtečné výsledky. V průběhu 16 dnů jsem prošel několika komisemi. Poslední mi sdělila, že k 20. 8. 1984 jsem vyloučen z KSČ pro neplnění si povinností člena.

Na pracovišti jsem byl zbaven funkce, předal jsem jednotku a byl jsem zarazen jako - kádrová rezerva. /S podstatně nižším platem./ V mém vlastním okolí nastaly nenařaditelné změny. Spolupracovníci si netroufali se mnou bavit, sousedé nás nezdřavili a příští den to vedeli celé Podbořany. Někdy jsem si připadal jak cizokrajné zvíře v ZOO. Za velké pomoci otce Z. a známých věřících jsme prvotní tlak zvládli. Již zde jsem plně pociťoval Boží lásku.

Pro mě to nejhorší mělo teprve přijít. Byl to tlak rodičů, kteří nechápali a ani nechtěli pochopit, co se děje. Mysleli si, že jsem všechno udělal jenom proto, abych se dostal z ČSLA. Začali se snažit o zvrát zpět. V dopise jsem je požádal, aby se nepletli do našich osobních záležitostí a snažili se nás pochopit. Či se jim to podařilo, doposud nevíme. Veškerým vysvětlením se stále vyhýbají, tak se snažíme žít podle Krista a tím jim dokázat správnost našeho konání.

Po mrčité době se kolegové v práci se mnou opět začali bavit a čekali, co bude dál. I já s Haničkou jsme čekali - 5 měsíců.

24. 1. 1985 mi bylo sděleno, abych si našel práci, že k 31. 1. 1985 jsem vyhozen z ČSLA v hodnosti vojína v záloze. To bylo 5 dnů, 5 dnů na to, abych si našel práci, kterou užijím čtyřčlenou rodinu.

Nastal kolotoč, který mi konkrétně ukázal životnost čl. 21 /1/ naší ústavy: "Všichni občané mají právo na práci".

Nikde pro vyhozeného z KSČ místa nebylo. Až poslední den, za pomoci kamaráda, jsem sehnal místo ve výpočetním středisku v Lounech. Toto nemělo dlouhého trvání a za 23 dnů jsem byl bez udání důvodu propuštěn. A kolotoč s hledáním zaměstnání se opakoval s tím, že v lounském okrese jsem místo nenašel. Pomohl mi opět kamarád, který mě odkázal na ZLT v Chomutově, kde mě přijali a kde jedinou podmínkou bylo, že budu poctivě pracovat.

Pak jsem si pomalu připadal jako Alenka v říši divů. Za celý měsíc jsem dostal krásný nový byt. V dubnu, po Velikonocích, jsme se přestehovali. Byli jsme velmi pěkně přijati mezi chomutovské věřící a zapojili jsme se do krásného společenství mladých rodin.

Měli jsme veliký strach, jak tuto změnu ponесou naše dcery. V Chomutově je velmi znečištěné ovzduší a holky byly často nemocné s průduškami a horními dýchacími cestami. A zde jsme dostali další důkaz Boží lásky. Od 12. 4. dodnes /prosinec 1985/ nebyla ani jedna z našich dcer nemocná. V Chomutově jsme spokojeni. Někdy mi připadá, že jsem zde od narození a stále hledám, učím se a poznávám.

Když se nyní podívám zpět a snažím se pochopit tu složitou mozaiku dění, která se začala skládat 4. 8. 1984 /ale myslím si, že mnohem a mnohem dříve/, jak najdu hmatatelné důkazy o existenci lásky Sváté Trojice a hlavně její řídicí a vůdčí činnosti v našich srdcích.

Nyní se cítím šťastný, ani si už nedovedu představit, že jsem byl tak dlouho hluchý a slepý a PROČ? Marne přemýšlím, kam

jsem se to vlastně hnal, jako všichni nevěřící, a za čím?
A proč jsem pohrdal tím vším krásným, tou Božskou láskou, kterou
cítím všude kolem, ve mě i ve vás.

O své zkušenosti a dary Lásky se
s vámi rozdělil Miroslav Šot z Chomu-
tova

PARTNERSTVO V MANŽELSTVE

O partnerstve v manželstve sa v minulosti veľa nehovorilo. Nespomínalo sa najmä preto, lebo vzťahy v rodinách boli usporiadané podľa iného modelu. Prevládali rodiny patriarchálne, kde muž chodil do zamestnania a staral sa o všetky vonkajšie veci rodiny, žene sa prenechávalo udržiavanie domáceho kozuba a starostlivosť o deti. Žena bola finančne závislá od muža.

Vyššie vzdelanie a zamestnanosť žien vyvolala medzi manželmi potrebu nového partnerského vzťahu. Partner - to znamená rešpektovanie práv a povinností druhého, to znamená, že si druhého vážim, nesnažím sa ho násilne pretvárať podľa svojej predstavy a rešpektujem jeho slobodu. Správnosť vzťahov v manželstve sa dá znázorniť rovnoramenným trojuholníkom: jeden jeho vrchol predstavuje Boh a dva zvyšné vrcholy na základni, v rovnakej úrovni, predstavujú manželov, muža a ženu. Slovo podriadenosť sa podľa tejto schémy používa vo vzťahu k Bohu, nie k manželskému partnerovi. Teda žena nemá byť podriadená mužovi, tak ako muž nemá byť podriadený žene, obaja sú podriadení Bohu. V praxi to, pravda, takto nevyzerá. Na partnerstvo v manželstve sme nedozreli. Nevieme sa oslobodiť od vzťahov vlastníckych a majetníckych. Robíme si nárok na druhého, na jeho telo, dušu; je to "moja" manželka, "môj" manžel.

Zastavme sa na chvíľu pri jednom z takýchto nevyzretých a ne-naplnených manželstiev a pozrime sa na jeho možnú podobu. Muž sa vracia večer domov zo svojho zamestnania, zo svojho druhého života, ktorý nie je v nijakej vnútornej komunikácii s jeho životom manželským. Poteší sa chvíľu s deťmi, pokarhá tú či onú neprístojnosť, ktorej sa dopustili, možno vypočuje ešte niekoľko slov svojej ženy o udalostiach a výdavkoch v domácnosti, ale potom už nechce byť rušený. V noci si vezme svoju ženu v zásade rovnakým spôsobom, ako "obcuje" s ľuďmi a vecami počas zamestnania či s obchodnými partnermi a protivníkmi; v obrane i v útoku, ako poháňač druhých, sám tiež stále poháňaný. Je príliš unavený dôležitými a vysilujúcimi úlohami svojho povolania, než aby sa namáhal dosiahnuť vnútorný kontakt s druhým. Nemá už ani dostatok síl, aby počul tichý hlas a prosby svojej ženy, ktorú si predsa nezvolil iba za družku a matku svojich detí. Pritom si myslí, že dostatočne oceňuje hodnotu tohoto svojho objektu a že s ním vie i primerane zachádzať. Vôbec netuší, že práve v rozhovore a milostnom stretnutí s vlastnou ženou by sa mala začínať jeho primárna životná úloha a naplňovanie života.

Zlyhanie kresťanov na pôde verejného života je podmienené aj zlyhaním mnohých mužov voči ženám a nechutou vystavovať sa z ich strany kritike, varovnému korigujúcemu dohováraniu. Tým však muž degraduje ženu iba na objekt pohlavia a seba na mužského tyрана. Ozajstný kresťan by mal dnes vedieť a prijať, že bez spolupráce, rady, trpezlivosti, odvahy a prezieravosti žien, ktoré sa ozaj vyznajú v mnohých skutočne ľudských oblastiach neraz lepšie ako muži, nie je možné správne sa orientovať v dnešnom svete.

Žena i muž majú byť citlivým barometrom manželstva. Majú poznať, keď to prestáva "klapať" a pociťovať vnútornú bolesť, keď sa zo života vytráca práve to podstatné... Nemajú unikať do svojho povolania, do vonkajšej aktivity.

Boh nás stvoril slobodných. A stvoril nás pre lásku a pre šťastie. Ale láske a šťastiu sa nikdy nedarí v nátlaku. Láska sa má zdieľať slobodne. Dar lásky je dar schopnosti milovať. Nemôže sa vynucovať a nemôže byť povinnosťou. Istá kresťanská žena sa raz vyjadrila: Mám samé povinnosti, v práci, doma. Aspon manžel-ské povinnosti nechcem mať. Chcem si zachovať radosť zo spontán-neho daru.

Sme slobodní darovať seba. Rešpektujeme teda slobodu partnera a nechceme si ho privlastňovať a podrobovať. Boh mu dal slobodu, a tú môžeme iba uznať a chrániť. Tak ako si želám, aby druhý uznal a chránil moju slobodu.

PSYCHOLÓG MEDZI NAMI

Modlitba dieťaťa a jeho účasť na sv. omši

Modlitba a účasť na liturgii v kostole je základom duchovné-ho života každého kresťana. Sprostredkuje nám jednak osobný vzťah k Bohu, rozhovor s ním, zverenie sa do jeho rúk, prosbu o odpustenie našich previnení a pod. Účasť na slávení liturgie nám navyše dáva zážitok spoločenstva, cirkvi, pocit jednoty, spoluúčasť na vykupiteľskom diele Syna Božieho. Preto je dôležité, aby naše deti nachádzali od útleho veku osobný vzťah k Bohu i k cirkvi prostredníctvom modlitby a návštevy kostola. V tejto súvislosti si kladieme otázky: kedy a akým spôsobom sa začať s deťmi modliť, ako zvládnuť ich negatívne prejavy pri modlitbe a v kostole? Naša úvaha je zameraná na tieto a podobné otázky.

Každá veriaca matka sa modlí za svoje dieťa už v období, keď ho nosí pod srdcom. S dieťaťom sa treba začať modliť už od prvého dňa - modlia sa pri ňom rodičia i starší súrodenci, žehnajú ho znsmením kríža. Tak sa modlitba stáva pre malé dieťa organickou súčasťou života; bude sa do nej postupne zapájať - zopätím ručičiek, počúvaním, neskôr prežehnaním sa a s príchodom reči aj slovne.

Prvé modlitby dieťaťa by mali byť jednoduché; majú obsahovať poďakovanie a prosby typické pre jeho svet. Mali by zahrnúť aj krátku modlitbu k Panne Márii i detskú modlitbu k Anjelovi Stráž-covi. Modlitbu Otče náš, Zdravas Mária a iné sa dieťa naučí tak, že počúva rodičov. Modlitba malého dieťaťa by nemala byť dlhá, pretože dieťa v útlom veku nie je schopné dlhšiu dobu venovať po-zornosť jednej činnosti. Vhodné je, aby rodičia viedli dieťa ku krátkym modlitbám počas dňa - napr. poďakovať sa za pekný deň, za to, že sa mohlo pohrať s kamarátom, odprosiť za zlý skutok a pod. Večer sa vhodne pripája k modlitbe odprosenie za hriechy a zanedbania, ktorých sa dieťa dopustilo počas dňa. Okolo 5. - 6. roku možno pripojiť i krátke spytovanie svedomia /napr. formou spytovania svedomia pre najmenších v základných okruhoch: ako som sa zachoval voči Pánu Bohu, rodičom, priateľom a sebe/, nie je však dobré, aby dieťa vyznávalo svoje hriechy pred všetkými členmi rodiny. Spytovanie svedomia má byť od malička intímnou záležitos-tou.

Miestom modlitby je miestnosť, v ktorej je umiestnený kríž, svätý obraz alebo socha, kde sa zvyčajne modlieva celá rodina, alebo aj izba dieťaťa, kde má byť tiež kríž alebo svätý obrázok, ktorý môžeme dieťaťu meniť počas liturgického roku. Aby malo dieťa na tejto aktivite účasť, môže si obrázky s jednotlivými témami samo kresliť a umiestniť ich pod kríž. Modlitba rodiny by nemala byť "pyžamovou záležitosťou", vhodné je pomodliť sa spolu napr. po večeri.

Deti niekedy prejavujú neochotu modliť sa, čo možno hodnotiť jednak ako výraz vzdoru /najmä vo veku 3 - 4 rokov/, ale aj ako prejav únavy, ospalosti, vyrušenia nevhodným spôsobom z hry, prejav prílišnej "rozjašenosti", snahy dieťaťa ešte niečo urobiť, povedať, a bráni sa mu v tom a pod. V prvom rade sa treba snažiť, aby takéto situácie nepredchádzali modlitbu. Ak dieťa pri modlení vzdoruje, nemáme si ho všímať, necháme ho v blízkosti a pomodlíme sa zaň. Často sa dieťa potom samo zapojí do modlitby. Ak sa vzdor vyskytuje často, je vhodné počas dňa v rozhovoroch povedať príbeh o tom, ako sa malý Ježiš modlil, ale bez prídavku "Aj ty sa snaž byť ako on!".

Praktické pokyny pre obsah modlitby, postoj pri modlení, náplň modlitby v rámci liturgického roku nájdeme v príručke pre náboženskú výchovu v rodine "Počúvaj, dieťa moje".

Účasť na sv. omši je dôležitým momentom v živote dieťaťa. Nemožno určiť vek, kedy dieťa brať či nebrať na slávenie liturgie. Väčšina rodičov dnes prináša svoje deti do kostola od najútlejšieho veku. Problémy nastávajú vtedy, keď sa dieťa začne samo pohybovať, nie je ochotné obsedieť v kočíku alebo lavici, vykrikuje, chce sa hrať, voľne behať. V tomto veku argumenty rozumu a prehovárania nepomôžu, preto je dobré, aby sme dieťa brali do kostola na kratšiu dobu - na časť sv. omše, alebo keď tam nie sú ľudia, previedli ho po kostole, umožnili mu nazrieť do spovednice, ukázali, kde býva Pán Ježiš, poklonili sa mu spolu. Návšteva kostola, poklona a oboznámenie sa so zariadením kostola je potrebné aj pre staršie deti.

Dieťa vo veku 3-4 rokov je už stabilizovanejšie, obráť sv. omše ho vie zaujať tak, že ho vydrží sledovať. Nie všetky deti dozrievajú v rovnakom veku; niektoré vyrušujú aj ako 6-7 ročné. Iným problémom je instabilita dieťaťa /dieťa neobsedí na jednom mieste, nedokáže dlhšie venovať pozornosť jednej činnosti, je stále v pohybe, dráždivé, prediteľné/. Takéto deti sú v kostole veľmi rušivým elementom. Nemôžu však za to, že sa správajú nevhodne, nemali by sme ich za to trestať. Úzkostné a uzavreté deti majú niekedy pocity strachu z množstva ľudí, čo sa v kostole môže prejavovať plačom, pocitmi úzkosti, pobiehaním a podobne. Je dobré, ak s takýmito deťmi v nedeľu pobudneme v kostole len toľko, koľko vydržia. Predpokladá to striedanie sa rodičov na sv. omši. Tieto stavy u detí zväčša odznejú vekom.

Mnohí rodičia sa snažia zabaviť dieťa počas sv. omše nevhodným spôsobom, napr. ponúkaním cukríkov alebo keksov či nosením hračiek. Toto je vhodné snáď len pre batola. Nemalo by sa stať zvykom, aby dieťa v kostole jedlo, alebo sa hralo s autíčkom. Okolo tretieho roku už dieťa netrhá obrázky ani papier, a preto nech mu rodičia alebo starší súrodenci "vyrobia" modlitebnú knižku zlepením alebo zošitím niekoľkých svätých obrázkov. Ak sa v rodine pri modlitbe spievajú piesne z JKS, dieťa sa od útleho veku naučí zapájať do spevu aj v kostole. Deti, ktoré vedia čítať, by mali mať spevník a mali by vedieť v ňom hľadať piesne - nebudú sa potom nudiť a vyrušovať.

Ukazovateľom túžby po poznávaní sú u detí otázky - kladú ich samozrejme i v kostole. Ak je to možné, treba dieťaťu aspoň krátko odpovedať a podrobnejšie vysvetlenie sľúbiť a uskutočniť po skončení bohoslužby.

Niektorí ľudia, a možno aj kňazi si želajú, aby boli deti počas slávania svätej omše kdesi vzadu, alebo mali vyhradené miesto vo zvláštnej miestnosti, ako to býva v niektorých moderných kostoloch. Nás by však mali povzbudiť tie pohybujúce sa hlavičky pred oltárom - veď ony sú ďalšími nositeľmi dobrej zvesti, ich volá Pán Ježiš: "Nechajte dieťky prísť ku mne a nebráňte im, lebo takých je Kráľovstvo Božie." /Mk 10,14/.

O MODLITBE II

V modlitbe prednášame Bohu svoje prosby, vyjadrujeme svoju hlbokú pokoru, ďakujeme za prijaté dobrodenia, oslavujeme Boha, vyjadrujeme v nej svoju úplnú oddanosť. Podobne v modlitbe k Matke Božej a svätým prosíme o ich pomoc, príhovor u Boha a ďakujeme za vyprosené dobré. Môžeme pritom voliť rôzne spôsoby - modliť sa vlastnými slovami, alebo použiť modlitbu v ustálenej forme, z modlitebnej knižky. Ktorý spôsob však zvoliť, ktorý je lepší?

Najlepší spôsob je ten, pri ktorom sa môžeme modliť najlepšie - a ten je u rôznych ľudí iný. Pri modlitbe treba získať vlastnú skúsenosť a podľa nej sa riadiť. No iste existujú i objektívne kritériá. Tie nájdeme, keď zvažíme cenu jednotlivých druhov modlitby.

Modlitba vlastnými slovami je väčšinou osobnejšia, bližšia životu, úprimnejšia a tiež zložnejšia. Pri takejto modlitbe vzniká hlbší kontakt s Bohom. Má však tiež nevýhodu. Časom upadá, stáva sa chudobnou na myšlienky, ľahko skĺzne na prosebnú modlitbu - a to je málo. Modlitba v ustálenej forme nám lepšie než modlitba vlastnými slovami sprostredkuje myšlienky, pocity, ktorých nie sme schopní vždy sami od seba. Predstavme si omšové modlitby, žalmy a hymny alebo - a to predovšetkým - Otče náš. Sotva by sme sami prišli na myšlienku vyjadriť Bohu ako našu prvoradú starosť to, aby Boh oslávil svoje meno. Modlitbami cirkvi a svätých, žalmami a hymnami sa stáva naša modlitba a naše myšlienky bohatšími a dokonalejšími formou i obsahom. Nini prekonávame vlastnú nedostatočnosť a učíme sa v nich hlbšie poznávať Boha.

Modlitba v ustálenej forme má však i svoje nevýhody. Môže sa stať mechanickou, neosobnou, môže sa z nej vytratiť opravdivosť. Slová sa prednášajú, ale vo vnútri nepôsobia. Takáto modlitba je prázdna. Pri nej medzi nami a Bohom kontakt nevznikne.

Vidíme, že obe druhy modlitieb majú svoje výhody i nevýhody. Čo máme teda voliť? - Oboje. Modlitbu vlastnými slovami preto, že tá má byť našou osobnou modlitbou a má Bohu prednášať naše osobné starosti a problémy. V nej máme chváliť srdcom. Ale zrovna tak potrebujeme modlitby v ustálenej forme, aby sme ako Robinson na pustom ostrove nemuseli všetko znovu vynachádzať, ale aby sme vstúpili do mocného prúdu modlitieb cirkvi a mohutného zástupu modliacich sa. Modlíme sa s cirkvou, o ktorej sa hovorí: "Ty si cestou všetkých ciest. Po tebe tisícročia kráčajú k Bohu". Rannú a večernú modlitbu máme vykonať sčasti vlastnými slovami a sčasti používať modlitby v ustálenej forme. Pritom nezáleží na tom, či

ich poznáme naspať, alebo používame modlitebnú knižku. Pri spoločnej modlitbe v rodine je tiež vhodné okrem modlitieb v ustálenej forme vyhraď čas pre osobnú modlitbu. Zostáva ešte otázka, či sa máme ráno a večer modliť vždy to isté, alebo modlitby meniť. Tu platí predovšetkým pravidlo slobodného rozhodovania. Každý nech sa pridrža toho, čo sa pre neho najlepšie hodí. Niektorí si nájdu takú formu, v ktorej vedľa denne využiť všetky svoje schopnosti. I to je dobré, môžu pritom zostať. Iných tento spôsob neuspokojuje, potrebujú zmeny, pretože podliehajú svojim meniacim sa náladám. Nech sa modlia teda tak, ako dokážu najlepšie. Chceme však v duchovnom živote robiť pokroky. Nechceme sa riadiť len skromnou osobnou skúsenosťou a robiť len podľa svojho náhodného návyku. Chceme sa učiť od skúsenejších. Pohliadnime na cirkev, ktorá v misáli a ešte zreteľnejšie v breviári mnohými zmenami spestruje jasnú a stálu formu. Tak spája bohatstvo myšlienok a liturgický poriadok. Niečo sa opakuje denne, niektoré časti /žalmy/ týždenne, iné časti sú každý deň iné a opakujú sa len raz v roku, ako to odpovedá veľkým obdobiam cirkevného roku alebo sviatkom svätých.

Podobne konáme i my, keď sa denne modlíme vlastnými slovami a končíme modlitbou v ustálenej forme, napr. modlitbou Otče náš, Zdravas, desiatkom ruženca alebo časťou kompletoria. Bohatšou formou je spôsob, pri ktorom si pre každý deň v týždni určíme nejakú vybranú modlitbu /napr. zo žalmov, kompletoria, modlitebnej knižky/. To platí pre rannú i večernú modlitbu.

Starajme sa, aby naša modlitba bola čo najdokonalejšia. Naučme sa všetko, čo sa s nami a okolo nás deje, umiestniť v Bohu. Tak sa stane modlitba počúvaním Boha, ale tiež čerpaním Božej pomoci. /Pokračovanie/

SLÁVNOSTI V RODINE A V CIRKVI

Pokračujeme v uverejňovaní životopisov svätých. Vyberáme ich tak, aby ste spoznali život a pôsobenie jednak vašich patrónov, meno ktorých nosíte, a jednak svätých, ktorí sa zapísali do dejín cirkvi osobitným spôsobom. Životopisy prvej skupiny uverejňujeme podľa občianskeho, životopisy druhej skupiny podľa cirkevného kalendára.

2. apríla: Sv. Zita

Sv. Zita je vzorom vernosti a dôslednosti v plnení povinností. Narodila sa r. 1218 v talianskom Toskánsku. Od 12. roku svojho života až do smrti bola slúžkou v dome Fatinelliovcov v Lucce. Deň začínala včas ráno účasťou na sv. omši. Práce si vykonávala svedomito, v svojej prítomnosti nedovoľovala viesť dvojzmyselné reči, prítomnosť Božiu si pripomínala strelnými modlitbami. Bola mimoriadne štedrá voči chudobným. Zriekala sa svojho jedla a šatstva, len aby mohla pomôcť tomu, kto trpel nedostatkom. Horlivosť v práci, zbožnosť a štedrosť jej spočiatku mnohí závideli a ohovárali ju. Ona odprosila aj tých, čo jej zle robili. Keď neskôr ľudia poznali jej svätosť, trápila sa pre ich chválu. Umrela 27. apríla 1272 zahrnaná láskou v rodine, kde slúžila, a v povesti svätosti. Jej telo, doteraz neporušené, sa uchováva v chráme v Lucce.

4. apríla: Sv. Izidor Sevillský

Sv. Izidor, biskup a cirkevný učiteľ, sa narodil v Seville v južnom Španielsku okolo r. 560. Jeho bratia Leander a Fulgentius a sestra Florentína sa uctievaajú ako svätí. Izidora vychovával brat Leander, starší od neho asi o 20 rokov, sevillský biskup. Za sťahovania národov v piatom storočí sa dostali do Španielska germánski Vizigóti, ktorí sa pridržali Arioovho bludu popierajúceho božstvo Ježiša Krista. Vizigótsky kráľ Leovigild začal prenasledovať duchovenstvo, viacerých biskupov uväznil, Leandra poslal do vyhnanstva. Izidor ako mladý kňaz povzbudzoval verných a vykonával apoštolát medzi odpadlíkmi. Jeho odvážnu horlivosť Boh požehnal: kráľ Leovigild sa dal na pokánie, prepustil uväznených kňazov a biskupov a Leandra povolal z vyhnanstva. Izidor po bratovom návrate vstúpil do kláštora. Ale po Leandrovej smrti r. 596 ho kráľ Rekkared, duchovenstvo a ľud zvolili za biskupa v Seville. Aj na biskupskom a neskôr arcibiskupskom stolci si zachoval mníšsku prísnosť voči sebe, pokoru a apoštolskú horlivosť. Mal veľký podiel na obrátení ariánov a bol tiež inšpirátorom španielskej národnej jednoty. Podporoval vzdelanie, zakladal školy a ústavy na výchovu mládeže, šíril rehole. Bol plodným spisovateľom. Vo veľkom počte svojich kníh zhrnul vedecké výsledky prechádzajúcich generácií, a to nielen z oblasti teológie, ale aj z filozofie, histórie a prírodných vied. Medzi jeho najznámejšie práce patria: "Chronica maior", ktorá je akousi kronikou sveta, "Sententiarum libri tres" /Tri knihy myšlienok/, teologické dielo o Bohu a mravnosti, a 20-zväzková encyklopédia "Etymologiae" alebo "Originnes". Izidor pred smrťou odpustil dlhy všetkým svojim dlžníkom, rozdal svoj majetok a na Veľkonočnú nedeľu r. 636 urobil v kostole verejné pokánie, oblečený v kajúcom rúchu a s popolom na hlave. Na štvrtý deň, 4. apríla, umrel. Pochovávali ho v Seville, r. 1063 jeho pozostatky preniesli do mesta León v severnom Španielsku. V krajine sa uctieva ako divotvorca a národný svätý. R. 1722 mu pápež Innocent XIII. priznal titul učiteľa cirkvi.

6. apríla: Sv. Irena

Sv. Irena bola sestrou svätého pápeža Damaza /pôsobil v r. 366 - 384/. Zasvätila sa panenstvom Bohu. Damazus pre ňu napísal knihu "O panenstve". Po smrti rodičov bývala Irena u brata. Pôstom a modlitbami počas každodenných návštev katakomb prosila o jednotu cirkvi, zmietajúcej sa v nepokojoch vyvolaných voľbou proti-pápeža. Po odstránení tohto stavu pápež Damazus, sprevádzaný sestrinými modlitbami, viedol cirkev k jednote medzi Západom a Východom a k odstráneniu dobových bludov, najmä arianizmu /popieranie božstva Božieho Syna/ a macedoniánov /popieranie božstva Svätého Ducha/. Sv. Irena zomrela 21. februára 379 v Ríme.

16. apríla: Sv. Bernadeta /Mária Bernarda/Soubirousová

Cirkevný kalendár dnes pripomína pamiatku dievčaťa, ktorému sa v Lurdoch zjavila Panna Mária. Dievča, pokrstené menom Mária Bernarda, sa narodilo 7. januára 1844 v juhofrancúzskom mestečku Lurdy, dovtedy celkom neznáмом, v rodine chudobného mlynára. Ako 11-ročná prekonala choleru, a odvtedy mala oslabené zdravie. Musela sa starať o mladších súrodencov a pomáhať v domácnosti. Preto ani nemohla pravidelne chodiť do školy. Keď 11. februára 1858 išla zbierať drevo na kúrenie, v Massabiellskej jaskyni pri rieke Gave sa jej zjavila Panna Mária. Pri 16. zjavení 25. marca povedala Bernadete, ktorá dovtedy hovorila o nej ako o "panej", kto je: "Ja som Nepoškvrnené Počatie". Panna Mária vyzývala robiť pokánie a modliť sa za hriešnikov, žiadala postaviť na mieste zjavení kaplnku, kázala piť vodu z prameňa, ktorý tam začal prýštiť, a umývať sa v nej. Na mieste zjavení sa začali diať zázraky, najmä

nevysvetliteľné uzdravenia, ktoré sa tam stávajú ešte aj teraz, keď sa z Lúrd stalo svetoznáme pútnické miesto. Zjavenia a zázračné udalosti vyvolali záujem nielen u veriacich a neveriacich, ale aj u úradov, ktoré sa usilovali prekaziť stále masovejšie návštevy jaskyne. Aj cirkevná vrchnosť bola spočiatku rezervovaná, ale nakoniec uznala, že všetky preskúmané skutočnosti svedčia o hodnovernosti zjavení. Malá Bernadeta sa pred záujmom verejnosti utiahla v októbri 1858 do kláštora, kde mohla pravidelne chodiť do školy. R. 1866 sa rozhodla pre rehoľný život a v Nevers vstúpila do rehole milosrdných sestier. Bola pomocníčkou ošetrovateľky, potom hlavnou ošetrovateľkou, neskôr pomocníčkou sakristianky. V októbri 1875 znova ochorela. K astme a reumatizmu sa pridružila tuberkulóza kostí a rakovina pravého kolena. Trpela aj duševne: od začiatku zjavení pre nedôveru vrchností a neskôr pre nepochopenie niektorých rehoľných predstavených. Umrela 16. apríla 1879. R. 1925 ju vyhlásili za blahoslavenú a r. 1933 za svätú. Dvakrát exhumovali jej telo a vždy ho našli neporušené. Také sa aj uchováva v kaplnke rehoľného domu v Nevers.

25. mája: Sv. Urban

Na tento deň predkoncilová liturgia si pripomína pamiatku sv. pápeža Urbana I., ktorý spravoval cirkev v r. 222 - 230. Bol Rimanom. Svoj život završil korunou mučeníctva.

Pokoncilová liturgia dňa 19. decembra pripomína iného pápeža tohto mena, Urbana V. Vlastným menom sa volal Viliam de Grimoird. Narodil sa začiatkom 14. stor. v Roure ako syn baróna. Vstúpil do benediktínskej rehole a postupne sa stal opátom v Auxerre a neskôr v Marseille. R. 1362 ho zvolili za pápeža. Prijal meno Urban V. Pápežský stolec bol v tom období vo francúzskom meste Avignon. Aj pod vplyvom sv. Kataríny Sienskej a sv. Brigity Švédskej sa Urban V. rozhodol preniesť správu cirkvi späť do Ríma. Jeho príchod do mesta r. 1367 bol triumfálny. Ale politické pomery ešte neboli zrelé pre túto zmenu, a tak sa musel pápež po niekoľkých rokoch znova vrátiť do Avignonu. Tu aj po krátkej chorobe 19. decembra 1370 umrel.

KATECHÉZA

S k u p i n a P / p r v o p r i j í n a j ú c i /

List rodičom /k častiam 12. až 14/

Konanie pokánia patrí k podstate života kresťana v každom veku, a to aj nezávisle od prijímania sviatosti zmierenia. V troch častiach, ktoré teraz prinášame, zameriavame sa však na prijatie sviatosti zmierenia v užšom zmysle slova. /Sviatosť zmierenia sme volali prv sviatosťou pokánia; nové pomenovanie lepšie vystihuje jej skutočný zmysel a teologický obsah./

V 12. časti nám ide o ukázanie cesty pokánia, ktorú musí človek podstúpiť vo vedomí svojej viny: od uvedomenia si viny /spytovania svedomia/ cez ľútosť a vyznanie hriechov až po úprimné úsilie polepšiť sa. V 13. časti podávame teologický základ zmierenia s Bohom skrze Kristovu smrť a zmŕtvychvstanie. Posledná terajšia časť je venovaná službe zmierenia, ktorú poskytuje cirkev vo sviatosti zmierenia.

Kedysi deti pristupovali k prvej svätej spovedi azda i s veľkým strachom. Dobrou prípravou dieťaťa na tento dôležitý krok v jeho živote treba prípadný strach eliminovať. Na druhej strane však nesmieme zájsť do druhej krajnosti, nesmieme v povedaní dieťaťa sviatosť zmierenia nejako zľahčovať. Bolo by veľmi zle, keby sa mu malo stať vyznanie hriechov v spovedníci zvykovou šablónou. Najlepšou katechézou zo strany rodičov je priama diskretná pomoc dieťaťu v príprave na prvú svätú spoveď, a to nielen pri sputovaní svedomia, ale pri celkovom naladení detskej duše na cestu pokánia, pri vykonaní jednotlivých krokov tejto cesty dieťaťom pre prijatie sviatosti zmierenia a pri ozrejmení sviatostnej služby cirkvi /aj konkrétne spovedníka/ v tomto ohľade. Úlohou rodičov je tu i dbať na to, aby si dieťa osvojilo potrebu vykonať si svedomite patričné modlitby súvisiace s prijatím sviatosti zmierenia.

Praktické pokyny:

1. Deň prvej svätej spovede dieťaťa mal by byť v rodine dňom slávnostným. V predchádzajúci večer by sa patrilo vykonať si malú kajúcnu pobožnosť - s patričnými modlitbami, ľútosťou, silným predsavzatím, pričom dôraz položíme na prosby o odpustenie a na vzájomné odpustenie. Dôležitosť prijatia sviatosti zmierenia náležite zdôrazníme, keď sa aj ostatní členovia rodiny v deň prvej svätej spovede dieťaťa, alebo krátko predtým, vyspovedajú a potom spolu s dieťaťom prijmú pri onši prvého svätého prijímania Eucharistiu.

2. Po prvom prijatí sviatosti zmierenia nasledujú spovede ďalšie, a to zhruba v mesačných odstupoch. Pravdaže, podporujeme a predchádzame tu dieťa príkladom, vedíme ho k tomu, aby sa usilovalo trvale žiť v Božej milosti. /Takto môžeme všetci spolu každú nedeľu a sviatok pristupovať k Pánovmu stolu. Nie je nič krajšie a povznášajúcejšie v živote kresťanskej rodiny než pravidelné pristupovanie všetkých jej členov spoločne k sviatostiam./ Pravda, musíme pamätať na to, že dieťa sa hneď od prvej spovede nenaučí spovedať celkom samostatne, možnože bude potrebovať našu diskretnú pomoc i dlhšie, nuž budeme pripravení poskytnúť mu ju. Naučme ho stavať sa k tomu, čo mu hovorí svedomie, statočne - ani nie zľahčujúco a samoospravedľujúco k vlastným hriechom, hoci aj ľahkým, ani nie priúzkostlivo k chybám, ktoré hriechmi nie sú, pretože sa ich nedopustilo s vedomým zlým úmyslom. Vyvarujme sa toho, aby sme mu - hoci v dobrom úmysle pomôcť - dajako suplovali jeho vlastné svedomie /"Mama, aké mám hriechy? Čo mám pri spovedi povedať?"/. Práve tak dbajme na to, aby sa dieťaťu nestalo spovedanie rutinou.

Rozhovory v rodinnom spoločenstve:

1. Aké máme my sami spomienky na prvú svätú spoveď?
2. Aký je náš dnešný postoj k sviatosti zmierenia? /Prečo sa spovedáme? Ako často sa chodíme spovedať?/
3. Aký rozdiel je medzi pokáním človeka a osobnou spoveďou?
4. Čo očakávame od svojich spovedníkov?
5. O čo sa opiera v podstatných bodoch /nová/ formula rozhradenia?

Rozhovor s dieťaťom:

1. Preskúmame u dieťaťa znalosť piatich podstatných bodov dôležitých pre hodné prijatie sviatosti zmierenia.
2. Pohovorme si s dieťaťom o jeho silnom predsavzatí a o tom, ako toto predsavzatie uskutočniť. Poradme, ako môžeme pri tom ako rodičia pomôcť.

3. Poradne dietatu pri volbe spovedníka /ak je možnosť si ho zvolit/.

4. Pozhovorajme sa s dietatom po jeho prvej svätej spovedi.

12. časť: Kráčame cestou pokánia

Vieš, že Boh od nás kresťanov žiada:

- aby sme ho milovali,
- aby sme milovali ľudí,
- aby sme sami boli dobrí a statoční.

Boha milujeme vtedy, keď zachovávame všetko, čo od nás žiada. Čo si myslíš, milujeme Boha, keď nemilujeme ľudí?

Čo si myslíš, milujeme Boha, keď sa neusilujeme byť dobrými a statočnými?

Čo si myslíš, milujeme ľudí správne vtedy, keď ich máme radi len preto, že sú k nám milí alebo pre nás užitoční, že nám robia dobre?

Čo si myslíš, môžeme byť dobrí a statoční bez lásky k Bohu a k ľuďom?

Kto urobil niečo zlé, dostal sa na nepravú cestu. Musí sa obrátiť a ísť naspäť. Iné slovo pre obrátenie sa je pokánie. Kto zhrešil, musí konať pokánie, musí sa kajať.

Na česte pokánia treba urobiť päť krokov:

1. krok: Spamätaj sa! /Spytovanie svedomia./

Spytujeme sa sami seba, či sme zachovávali vo svojom živote Božie prikázania. Na túto otázku odpovedá nám naše vnútro, naše svedomie. A hovorí nám, že neraz sme robili niečo také, čo Boh nechcel. Uvažujme o tom.

2. krok: Orutuj! /Lútosť./

Všetko, čo sme urobili dobré, nás teší. Ale na druhej strane to, čo sme urobili zlé, nás znepokojuje, hanbíme sa za to. Najradšej by sme sa toho zbavili. Kto miluje Boha, toho zvlášť bolí mrzí, že ho zarmútil. Kto svoju vinu takto cíti, ten má v sebe Lútosť. Lútosť je najdôležitejším krokom na ceste pokánia.

3. krok: Rozhodni sa! /Silné predsavzatie./

Lútosť sama by ešte nepriniesla pravý úžitok, keby v nás nevzbudila silné predsavzatie naozaj sa polepšiť. Úprimne, z lásky k Bohu sa rozhodneme plniť, čo Boh od nás žiada, a preméňať svoju náklonnosť k zlému.

4. krok: Vyznaj sa! /Spoveď./

Vo svätej spovedi vyznávame svoje hriechy /spovedáme sa z nich/ pred Bohom a cirkvou. Po vyznaní pred spovedníkom ešte raz prejavíme svoju Lútosť a silné predsavzatie.

5. krok: Polepši sa! /Zadostučinenie./

Na znak toho, že ďalej chceme kráčať cestou dobra, vykonáme úkon pokánia, ktorý nám uložil spovedník. Väčšinou je to modlitba.

Čo musím urobiť, keď chcem prijať sviatosť zmierenia?

Spamätám sa /spytovanie svedomia/
olútujem /lútosť/
rozhodnem sa /silné predsavzatie/
vyznam sa /spoveď/
polepším sa /zadostučinenie/.

Modlitba pred spytovaním svedomia:

Duchu Svätý, príď a pomôž mi,
aby som spoznal svoje hriechy.
Chcem sa naozaj polepšiť,
správne konať a dobre žiť. Amen.

/Katechizmus, čl. 44/

Modlitba pred svätou spoveďou:

Ježišu môj láskavý, prišiel som sa spovedať,
aby mi kňaz mohol tu hriechov odpustenie dať.
Prosím ťa, mi pomáhaj. Duch tvoj nech ma osvieti,
aby som vyznal hriechy v dobrej svätej spovedi.
Kňazovi sa spovedám, čo teba zastupuje,
na tvoj príkaz z hriechov nás láskavo rozhrešuje.
Znovu prosím, odpusť mi, svoje hriechy ľutujem,
a že sa už polepším, úprimne ti sľubujem. Amen.

/Katechizmus, čl. 45/

Nakresli schodíky s piatimi stupienkami. Každý stupienok
označ krokom cesty pokánia /zdola nahor/.

13. časť: Boh zmieril svet so sebou

Doplň s pomocou rodičov tieto vety:

Ježiš sa pre ľudí v Betleheme, pretože Boh
sa chcel stať

Ježiš ohlasoval ľuďom vo svojej vlasti,
aby všetci ľudia mohli počuť o Božom

Ježiš slepého, aby všetci ľudia mohli
vidieť Božie

Ježiš Zachejovi hriechy, pretože Boh
chce všetkým ľuďom odpúšťať ich

Ježiš dal na kríži za ľudí svoj, aby
všetci ľudia mohli dostať od Boha večný

Ježiš pre ľudí z mŕtvych, aby všetci
ľudia mohli

Všetci ľudia by boli radi dobrí. Od útleho veku ich to k tomu ťahá. Radi by pomáhali, hovorili pravdu, poslúchali. Nie vždy sa im to však darí. Často myslia ľudia iba na seba, žijú iba pre seba, hľadajú iba svoj prospech.

Ježiš nám ukázal, akých nás Boh chce vlastne mať:

Boh chce mať ľudí ako svojich synov. /Zmierenie./

Boh chce mať ľudí v pravom pokoji. /Odpustenie./

Boh chce mať ľudí v pravej slobode. /Vykúpenie./

Boh nám dal človeka, ktorý je taký ako my všetci, a ktorý predsa nikdy nemyslí na seba. Je to Ježiš, jeho Syn. Ježiš žil pre ľudí. Ježiš zomrel za ľudí. Ani smrť ho nemohla zadržať. Bol natoľko slobodný, že vstal z mŕtvych. Žije a je tu pre ľudí navždy.

Na Veľkú noc sa Ježiš ukázal svojim priateľom živý. Povedal apoštolom: "Prijmite Ducha Svätého; ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im." Tak apoštolov poveril odpúšťať ľuďom hriechy.

Milosrdný Boh Otec smrťou a zmŕtvychvstaním svojho Syna zmieril svet so sebou a zoslal Ducha Svätého na odpustenie hriechov.

Toto hovorí kňaz pri svätej spovedi.

Pred trón lásky tvojej, Bože,
s dôverou si klakáme,
láska tvoja všetko zmôže,
v nej my spásu hľadáme.
Otče, pre smrť svojho Syna,
ktorého dnes chceme ctiť,
daj, nech zmizne naša vina,
daj v milosti tvojej žiť.

/JKS 252/

Vzývame ťa, Pane Ježišu Kriste, a chválime ťa, lebo si svojím svätým krížom vykúpil celý svet.

Nakresli žiariaci kríž a nalep naň obrázok Zmŕtvychvstaleho. - Alebo nakresli žiariaci kríž a vyznač na ňom päť veľkých Ježišových rán.

14. časť: Boh nám udeľuje zmierenie prostredníctvom cirkvi

Vysvetli s pomocou rodičov, čo znamenajú tieto výrazy: pokánie, kajúca pobožnosť, sviatosť zmierenia, spoveď, spovedník, spovednica, spovedné tajomstvo, úkon pokánia.

Po svojom zmŕtvychvstaní dal Ježiš apoštolom Ducha Svätého a dal im právomoc odpúšťať všetkým ľuďom hriechy.

Dnes majú túto právomoc biskupi a kňazi ako služobníci cirkvi.

Službou cirkvi odpúšťa Boh všetky hriechy tým, ktorí svoje hriechy oľutovali a chcú sa polepšiť. Robí tak vo sviatosti zmierenia, pri "obrade zmierenia" /pri svätej spovedi/.

Pri kajúcej pobožnosti vyznávame svoje hriechy takto /tak ako to robievame pri svätej omši/:

"Vyznávam všemohúcemu Bohu i vám, bratia a sestry, že som veľa zhrešil myšlienkami, slovami, skutkami a zanedbávaním dob-
rého. Moja vina, moja vina, moja preveľká vina. Preto prosím
blahoslavenú Máriu, vždy Pannu, všetkých anjelov a svätých i vás,
bratia a sestry, modlite sa za mňa k Pánu, Bohu nášmu."

svätej spovedi, pri obrade zmierenia, vyznávame menovite
hrie, ktorých sme sa dopustili /jednotlivo ich vymenúvame/.

Ďalej dáva rozhrešenie týmito slovami:

"Milosrdný Boh Otec, ktorý smrťou a zmŕtvychvstaním svojho
Syna zmieril svet so sebou a zoslal Ducha Svätého na odpustenie
hriechov, nech ti službou cirkvi udelí odpustenie a pokoj. A ja
ťa rozhrešujem od tvojich hriechov v mene Otca i Syna i Ducha
Svätého."

Nato spovedajúci sa odpovedá: "Amen."

Ježiš povedal apoštolom:

"Prijmite Ducha Svätého; ktorým odpustíte hriechy,
odpúšťajú sa im."

PRIJATIE SVIATOSTI ZMIERENIA:

1. Modlitba pred spytovaním svedomia.

2. Spytovanie svedomia.

3. Modlitba vyjadrujúca ľútosť a silné predsavzatie.

Napríklad: "Bože môj, celým srdcom ťa milujem.

Ľutujem, že som ťa hriechmi urazil.

Chcem sa naozaj polepšiť.

Otče, odpusť mi pre krv Kristovu."

/Katechizmus, čl. 45/

4. Vyznanie hriechov a rozhrešenie.

V spovednici začínáš pozdravom "Pochválený buď Ježiš Kris-
tus" a prežehnaním sa "V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen".

Duchovný otec /spovedník/ ťa privíta. Nato pokračuješ:

"Spovedám sa Pánu Bohu, že som od malička /za posledný mesiac...,
od svojej poslednej spovede, ktorú som si vykonal.../ spáchal
tieto hriechy:"

Potom vymenuješ hriechy, ako si ich zistil pri spytovaní
svedomia. Na konci povieš: "Na viac hriechov sa nepamätám."

Spovedník ti dá teraz poučenie a uloží ti úkon pokánia /za-
dostučinenie/. Poučenie si pozorne vypočuješ a uložený úkon poká-
nia si dobre zapamätáš.

Nato pred spovedníkom oľutuješ svoje hriechy a sľúbiš, že
sa polepšíš. Môžeš to urobiť tými istými slovami, ako je uvedené
v bode 3.

Kňaz sa za teba pomodlí a dá ti rozhrešenie /slovami, ako sme ťa uviedli vyššie: "Milosrdný Boh Otče...". Na konci roz-
hrešenia sa prežehnáš a odpovieš: "Amen."

Niekedy po rozhrešení spovedník povie: "Ďakujte Pánovi,
lebo je dobrý." Vtedy odpovieš: "Lebo jeho milosrdenstvo trvá
navždy."

Napokon ťa kňaz prepustí slovami: "Pán Ježiš ti odpustil
hriechy. Choď v pokoji." Môžeš odpovedať: "Bohu vďaka." Zo spo-
vednice odchádzaš za s katolíckym pozdravom.

5. Modlitba po svätej spovedi.

Po svätej spovedi si vyhľadaj také miesto v kostole, kde ťa
nič nebude rušiť. Tam sa pomodli modlitbu, ktorú ti kňaz uložil
ako úkon pokánia. Potom poďakuj Bohu vlastnými slovami.

Môžeš sa však po spovedi pomodliť aj takto:

Dobrotivý Bože, ďakujem ti,
že duchovný otec v menej tvojom
odpustil mi hriechy.

Nato si vykonáš úkon pokánia a pokračuješ:

Predrahý môj Ježišu, vzdávam tebe vďaka,
že tvoja krv presvätá zotrela mi hriechy.

Stala sa mi veľká vec: V duši mám nebesia,
niet tam už hriech, špina; žiari milosť Božia.

Tvojmu srdcu rád sľubujem, viac ho už neurazím,
lebo by som hriechom zničil nebo, ktoré v srdci nosím.

Ochraňuj a posilni ma, dám ti svoje srdce,
tebe budem stále slúžiť až do smrti verne. Amen.

/Katechizmus, čl. 47/

Z a p a m ä t a j s i

1. Je dôležité, aby kňaz vedel, koľko máš rokov a kedy si
sa naposledy spovedal.

2. Je užitočné, keď pravidelne pristupuješ k sviatosti zmie-
renia /najlepšie raz do mesiaca, ale aspoň k veľkým sviatkom/.

3. Je dobre, keď pred svätou spoveďou prejavíš svoju lásku
voči tým, ku ktorým si bôh zlý.

4. K sviatosti zmierenia pristane, keď po svätej spovedi
z vďačnosti niečím potešíš niekoho, a to tak, že sa pritom nedáš
spoznať, alebo nebudeš čakať na prejavenie vďaky od neho. /Ne-
vymýšľaj si však takýto skutok nasilu, za každú cenu!/
5. Buď ti na úžitok, keď sa rozhodneš čo-to, hoci maličkosť,
urobiť zvlášť dobre.

6. Každý kňaz má právomoc vysluhovať sviatosť zmierenia.
Preto si môžeš /ak to okolnosti umožňujú/ svojho spovedníka zvo-
liť. Je však užitočné, keď sa dlhší čas choďíš spovedať k jedné-
mu a tomu istému spovedníkovi.

7. Kňaz musí o všetkom, čo počuje pri spovedi, za všetkých
okolností a pred každým, zachovávať prísnu mlčanlivosť /spovedné
tajomstvo/.

8. Keď si pri rozhovore v spovednici niečo nerozumel, alebo
keď pre niečo nemôžeš vykonať úkon pokánia tak, ako ti je ulože-
ný, hneď to povedz spovedníkovi.

VRÁTIL SA
DOMOV. ZMENENÝ.
NENAVŠTEVO-
VAL VESELÚ
SPOLOČNOSŤ UŽ
HO NEBAVILI
ZABAVY AKO
PREDTÝM. PO-
MAĤAL OTCOVÍ,
ALE NEMAL RÁD
TÚ PRÁCU. ČAS-
TO LEN MLČAL
A ROZMYŠĽAL.

JEDNEHO DŇA SA
ROZHODOL. POFO-
CICA ABY MOHO
ODÍŠŤ DO RÍMA NA
PUT.

PODHŤÚŽENE SA MO-
DIL PRI HROBE APOŠ-
TOLA PĚTRA. VERIL, ŽE
OSTANE ODPOVEĎ NA
VOJE PODOZRENIE.

VYŠIEL VESELŠÍ... PROBĤRAL SA VOKOL...

FRANTIŠEK VYMENIL ODEV ZA OTRHANÉ ŠATY A SADOL SI K ZOBRÁKOM.

TO JE LEN HRA! PAN KÚPI MAŠ KOŽU, ZASTRAJA SA VRÁTIŠ DOMOV...

DO ASSISI SA VRÁTIL ES ŠI AKO PREDTÝM. BLÚDIL SKLÚČENÝ A ZADUMANÝ. ZAMYSLENE POLIACH

AKÝ JE ROZDIEL
MEDZI PEKNÝM
ODEVOM A
ZDRAPMI?
DUŠA JE
DÔLEŽITÁ!

Ó, BOŽE... JA...
JA NEVIEM...
POMÔŽ MI NÁŠŤ
SVOJU CESTU!

ZMRAKALO SA, TAK SA ROZHO DOL VRA-
TIŤ DOMOV. Z RÁZU SA STRHOĽ. POČUL
HLAS ZVONA MALOMOCNÝCH...

... ALE JEŽIŠ
NIKDY NEUTEKAL
PRED MALOMOCNÝ-
MI...

ZASTAVÍ KOŇA,
SKOČÍ NA ZEM
A NA HLE OBÍSME
TOHO NEŠIASNIKA

ODVIEDY FRANTIŠEK, VESE-
LÝ ASSISKÝ MLADENEC,
CHODÍ DO NEMOCNICE PRE
MALOMOCNÝCH. UMÝVAL A
PREVÁŽOVAL IM RANY.

MOŽNO
MI BOH UR-
ČIL TAKÚTO
CESTU. BUDEM
SA STARAT' O
CHORYCH.